

ÖREBRO UNIVERSITET
Institutionen för juridik, psykologi och socialt arbete
Socionomprogrammet
Socialt arbete, C
C-uppsats, 15 högskolepoäng
HT 17

Riskfaktorer till våldsbrott

*-En systematisk litteraturstudie om sociala riskfaktorer
till våldsbrottslighet bland ungdomar*

Författare:
Agné, Olivia
Hansson, Amanda

Handledare:
Joakim Petersson

Examinator:
Jürgen Degner

RISKFAKTORER TILL VÅLDSBROTT

Författare: Agné, Olivia & Hansson, Amanda

Örebro Universitet

Institutionen för juridik, psykologi och socialt arbete

Socionomprogrammet

Socialt arbete, C

C-uppsats, 15 högskolepoäng

HT 17

Sammanfattning

Studien är en systematisk litteraturöversikt vars syfte är att med utgångspunkt i tidigare forskning, sammanställa och beskriva den forskning som undersöker sociala riskfaktorer till ungdomars våldsbrottslighet. Detta för att skapa en tydlighet över de sociala riskfaktorerna samt att förstå hur sociala riskfaktorer kan ge utfallet våldsbrottslighet bland ungdomar. Totalt har 15 internationella studier av kvantitativ karaktär inkluderats i litteraturöversikten. All data har sammanställts och strukturerats upp i en tabell. Resultatet har därefter tematiserats utifrån dess nyckelfynd i en tematisk analys. För en fördjupad förståelse har resultatet också analyserats utifrån social inlärningsteori och anknytningsteorin. Resultat visar att de mest frekventa sociala riskfaktorerna finns inom familj- och uppväxt, skola- och umgänge och grannskap. Av dessa kategorier har familj och uppväxt framkommit som den mest betydande sociala riskfaktorn till ungdomars våldsbrottslighet, vilket framförallt avser fysiskt och psykiskt våld, försummelse, sexuella övergrepp eller andra brister i omvårdnaden under barndomen. Detta förklaras genom att individer, som under barndomen, vistats i en utsatt miljö tenderar att observera och efterlikna omgivningens beteende och därmed själv utveckla ett normbrytande och våldsamt beteende i ungdomsåren. Sammanfattningsvis har det framkommit att kontextuella förhållanden har en stor inverkan på utvecklandet av ungdomars våldsbrottslighet. Det har också framkommit att riskfaktorer är komplexa och samspelar på olika nivåer och förstärker effekterna av varandra, vilket medför en svårighet att förutse dess utfall.

Nyckelord: sociala riskfaktorer, ungdomar, våld, brottslighet

RISK FACTORS FOR VIOLENT CRIME
Authors: Agné, Olivia & Hansson, Amanda
Örebro Universitet
School of Law, Psychology and Social work
The Social Work Program
Social Work C
Essay 15 credits
Autumn 17

Abstract

This study is a systematic literature review with the purpose of compiling and describing the line of research focusing on examining social risk factors in relation to youth violent crime, based on previous research in the field. The purpose is to clarify the social risk factors and to understand how social risk factors can give rise to violent crime among youth. In total, a number of 15 international studies of quantitative nature have been included in the literature review. The collected data for this research has been compiled and structured in a table. Secondly, the result has then been divided by themes based on key findings in a thematic analysis. In order to gain a deeper understanding, the result has subsequently also been analysed based on The Social Learning Theory and The Attachment Theory. The results from the research show that the most frequent social risk factors derive from family and upbringing, school and friendships along with the local community. Based on these categories, family and upbringing has been shown to be the most significant social risk factor causing youth violent crime, implicating physical and psychological violence, neglect, sexual abuse or other deficiencies in the care of children of early youth. This is explained by the fact that individuals who have lived in an exposed environment during childhood tend to observe and imitate the behaviour of the environment and thus develop an antisocial and violent behaviour in adolescence. In summary, this study has found that the contextual environment has a substantial impact on the development of youth violent crime. In addition, this study has shown that the risk factors are complex and interact at different levels, reinforcing the effects of one another, which leads to difficulties in predicting its outcome.

Keywords: social risk factors, youth, violence, criminality

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
1.1 PROBLEMFÖRMULERING	2
1.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	2
1.3 AVGRÄNSNING OCH DEFINITIONER	2
2. TIDIGARE FORSKNINGSÖVERSIKTER.....	3
2.1 <i>A REVIEW OF TERMINOLOGICAL, CONCEPTUAL, AND METHODOLOGICAL ISSUES IN THE DEVELOPMENTAL RISK FACTOR LITERATURE FOR ANTISOCIAL AND DELINQUENT BEHAVIOR</i>	3
2.2 <i>SYSTEMATIC REVIEWS OF EXPLANATORY RISK FACTORS FOR VIOLENCE, OFFENDING, AND DELINQUENCY</i>	4
2.3 <i>THE CORRESPONDENCE OF FAMILY FEATURES WITH PROBLEM, AGGRESSIVE, CRIMINAL AND VIOLENT BEHAVIOR: A META-ANALYSIS</i>	5
2.4 SAMMANSTÄLLNING AV TIDIGARE FORSKNINGSÖVERSIKTER	6
3. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER.....	6
3.1 SOCIAL INLÄRNINGSTEORI	6
3.2 ANKNYTNINGSTEORI	7
4. METOD	8
4.1 VAL AV METOD.....	8
4.2 LITTERATURSÖKNING	8
4.3 INKLUSIONS- OCH EXKLUSIONSKRITERIER	9
.....	10
4.4 URVALSMETOD.....	10
4.5 KÄLLKRITIK	10
4.6 SAMMANSTÄLLNING AV RESULTAT OCH ANALYSMETOD.....	11
4.7 ETISKA ÖVERVÄGANDEN	11
5. RESULTAT.....	12
5.1 TABELL AV RESULTAT	12
TABELL 2. ÖVERSIKT AV INKLUDERADE STUDIER.	12
6. ANALYS.....	15
6.1 TEMATISK ANALYS	16
6.2 ANALYS UTIFRÅN SOCIAL INLÄRNINGSTEORI	21
6.3 ANALYS UTIFRÅN ANKNYTNINGSTEORI	22
7. DISKUSSION OCH SLUTSATS	23
REFERENSLISTA	27
BILAGA 1.....	31

1. Inledning

I Sverige finns det en rad handlingar som bedöms vara olagliga och straffbelagda. Trots det begås sådana handlingar dagligen i samhället. Brott kan vara av olika karaktär och ha olika motiv. Vissa brott är planerade för att uppnå ett visst mål och andra uppkommer i situationen i affekt (Brottsförebyggande rådet, [BRÅ], 2009). Ungdomsåren är den period i livet då flest personer begår brott och därför är ungdomar den mest brottsaktiva gruppen i samhället. Hela 33906 ungdomar misstänktes för någon typ av brott i Sverige under 2016 (BRÅ, 2017). Enligt en undersökning utförd av BRÅ (2016) under 2015 uppgav 49 % av alla elever i årskurs nio att de begått någon form av brott det senaste året. Vad gäller brott om fysiskt våld eller hot uppgav 31% av männen och 22% av kvinnorna att de begått sådana brott under det senaste året. Bland ungdomar är våldsbrott ett av de vanligaste brotten (Socialstyrelsen, 2009). Ungdomsbrottslighet är ett ständigt aktuellt ämne då det påverkar samhällsutvecklingen. En ökad ungdomsbrottslighet skulle innebära flera sociala problem, inte enbart för ungdomarna utan även för samhället i stort (Socialstyrelsen, 2009). Samhällets förändrade levnadssätt och attitydförändringar har medfört en förändring vad gäller ungdomsbrottsligheten. Detta främst genom hur fenomenet uppmärksammas, vad som anses vara normala alkoholkonsumtionsmönster och människors syn på allvarlighetsgraden av ungdomsbrottslighet (BRÅ, 2012). Då samhället är i ständig utveckling och förändring vad gäller lagar, regler, attityder och människors levnadssätt är det av vikt att det ständigt kommer ny uppdaterad forskning om orsaker till ungdomsbrottslighet (jmf BRÅ, 2012).

Att förstå varför en ungdom utvecklar ett brottsligt beteende och begår brott är inte enkelt. Forskning har däremot visat att det som till viss del kan förutse och förklara ett visst utfall är riskfaktorer. Riskfaktorer är faktorer som medför en ökad risk för ett visst utfall (May, Wanklyn & Yessine, 2014). Riskfaktorer finns på olika nivåer, vilka kan delas in i individuell-, social- och samhällsnivå. På individuell nivå handlar det om personligheter och egenskaper, på social nivå handlar det om närmiljö vilket innefattar individens sociala relationer och omgivning och på samhällsnivå handlar riskfaktorer om strukturer och förutsättningar i samhället (Folkhälsomyndigheten, 2016). Av tidigare forskning har det framkommit att sociala riskfaktorer så som familjeförhållanden har den mest betydande påverkan till att ungdomar begår våldsbrott och andra brott (Derzon, 2010). Några av de sociala riskfaktorerna till ungdomsbrottslighet som lyfts i tidigare forskning är svag föräldraförmåga, missbruk inom familjen, låg utbildningsnivå, frånvaro i skolan och nätverk med normbrytande beteende (May et al., 2014). Andra sociala riskfaktorer till ungdomsbrottslighet är separation mellan föräldrar och instabila hemmiljöer (Derzon, 2010). Även våld och kriminalitet inom familjen utgör sociala riskfaktorer till ungdomsbrottslighet (Farrington, Gaffney & Ttofi, 2017).

Forskning har visat att olika riskfaktorer samspelar med varandra, vilket betyder att fler riskfaktorer medför en ökad risk för ett visst utfall och på så sätt förstärker riskfaktorerna varandras effekter. Då riskfaktorer kan verka för att förutse brottslighet är det verksamt att utgå från dessa vid utformandet av insatser och preventivt arbete (Derzon, 2010). Socialtjänsten har enligt 5 kap. 1 § Socialtjänstlagen (SFS 2001:453), SoL, samt enligt 3 § Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (SFS 1990:52), LVU, det yttersta ansvaret för barn och ungdomar som riskerar att utvecklas ogynnsamt och ge det stöd och skydd som individen är i behov av. Med grund i ovanstående bör yrkesverksamma inom socialtjänsten ha god kunskap om riskfaktorer till ungdomsbrottslighet för att kunna genomföra en bedömning och sedan ge rätt stöd och skydd åt den unge. Detta styrks även då Socialtjänsten använder ett bedömningsinstrument som utgår ifrån riskfaktorer vid bedömning av risk och behov hos

ungdomar som tenderar att utveckla ett våldsamt och brottsligt beteende. Bedömningsinstrumentet heter Savvy, Structured assessment of violence risk in youth (Socialstyrelsen, 2004). Trots att riskfaktorer är viktiga att identifiera för att skapa ett verksamt preventivt arbete har det framkommit att det saknas översikter som sammanställer forskningen. Forskare menar att det krävs mer systematiska forskningsöversikter och metaanalyser om riskfaktorer till bland annat våldsbrott för en fördjupad kunskap (jmf Farrington et al., 2017).

1.1 Problemformulering

Som tidigare nämnts är våldsbrott ett av de vanligaste brotten bland ungdomar i Sverige (Socialstyrelsen, 2009). För att skapa verksamma insatser och ett verksamt preventivt arbete är det meningsfullt att identifiera riskfaktorer som förutsäger ungdomars våldsbrott. Däremot är riskfaktorer komplexa och forskning kring dessa har visat sig peka åt olika håll och ger inte ett givet utfall. Av tidigare forskning har det framkommit att sociala riskfaktorer så som negativa familjeförhållanden har den mest betydande påverkan till att ungdomar begår våldsbrott (Derzon, 2010). För att få en fördjupad kunskap om riskfaktorer till våldsbrott krävs systematiska översikter på området, vilket tidigare forskning har visat att det finns brist på (Farrington et al., 2017). Majoriteten av de forskningsöversikter som gjorts fokuserar på riskfaktorer till ett normbrytande beteende eller brott i allmänhet. I tidigare forskning har det också visats sig finnas en brist på förklaringar till hur och varför riskfaktorer ger ett visst utfall. Med grund i ovanstående, samt att utvecklingen av våldsbrott bland ungdomar sker i samband med att samhället utvecklas och förändras, är det relevant att göra en aktuell systematisk litteraturstudie om sociala riskfaktorer till ungdomars våldsbrott. Detta för att få en tydligare bild av forskningen samt för att identifiera och få en djupare förståelse för de sociala riskfaktorernas utfall.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med litteraturstudien är att, med utgångspunkt i tidigare forskning i form av vetenskapligt granskade studier, sammanställa och beskriva den forskning som undersöker sociala riskfaktorer till ungdomars våldsbrottslighet. Detta för att skapa en tydlighet över riskfaktorerna samt att förstå hur sociala riskfaktorer kan ge utfallet våldsbrottslighet bland ungdomar. Mer precist ska följande frågeställningar besvaras:

- Vilka sociala riskfaktorer medför en ökad risk för att ungdomar ska begå våldsbrott?
- Hur kan dessa sociala riskfaktorer ge utfallet våldsbrottslighet för ungdomar?

Utöver ovanstående är studiens ambition att ge en fördjupad förståelse för hur sociala riskfaktorer kan ge utfallet våldsbrottslighet utifrån social inlärningsteori och anknytningsteori.

1.3 Avgränsning och definitioner

Riskfaktorer till våldsbrott finns, som tidigare nämnts, på flera nivåer. För att fokusera på huvudämnet, socialt arbete, samt för att fokusera på den nivå som visat sig vara mest betydande för utfallet är denna litteraturstudie avgränsad till att undersöka *sociala riskfaktorer* till ungdomars våldsbrottslighet (jmf Derzon, 2010). Med sociala riskfaktorer avses i denna studie individens närmiljö, vilket innefattar individens sociala relationer och omgivning.

Våldsbrott

Att definiera våldsbrott är inte enkelt då begreppet är diffust och kan innebära olika definitioner beroende på vem och i vilket syfte begreppet definieras. Enligt World Health Organization [WHO] (2002) kan våldsbrott definieras som en handling som utförs mot en annan individ och medför skada på olika sätt. Sådana handlingar kan delas in i olika kategorier vilka är, *fysiska* vilket kan innebära fysiskt våld så som misshandel, *sexuella* som kan innefatta olika typer av sexuella övergrepp och *psykiska* vilket kan vara hot om våld (WHO, 2002). I denna studie innefattar våldsbrott de tre kategorier som benämns ovan.

Ungdom

Ungdomen beskrivs som en fas mellan barn- och vuxenåldern. Begreppet ungdom är svårdefinerat eftersom det inte finns någon given ålder. Det talas bland annat om fyra olika avgränsningar till när en individ definieras som ungdom. Dessa är utifrån fysiologiska/biologiska faktorer, känslomässiga/psykologiska faktorer, sociala faktorer och kulturella faktorer. Alla avgränsningar definierar ungdomen utifrån olika åldrar mellan åldersspannet 12-25 år. Gränsen till när en individ blir vuxen är diffus men ett kriterium är ofta att individen är färdigutbildad, etablerad på arbetsmarknaden och är självförsörjande (Estrada & Flyghed, 2017). Utifrån ovanstående kommer ungdom i denna studie att avse individer i åldern 12-25 år.

Risikfaktorer

En riskfaktor är en omständighet eller en händelse som ökar sannolikheten för ett icke-önskvärt utfall, i detta fall våldsbrottslighet. Risken för att det icke-önskvärda utfallet uppstår kan öka eller minska, vilket bland annat beror på antalet riskfaktorer samt riskfaktorernas intensitet och varaktighet (Andershed & Andershed, 2009). Riskfaktorer brukar vanligtvis delas in i olika kategorier som *proximala* och *distala*. Proximala riskfaktorer, även kallat direkta riskfaktorer, är sådant som direkt kan relateras till en ogynnsam utveckling, i detta fall våldsbrottslighet. Distala riskfaktorer, indirekta riskfaktorer, är snarare faktorer som indirekt kan relateras till en ogynnsam utveckling (Andershed & Andershed, 2009). Vidare kan riskfaktorer delas in i olika nivåer, vilka är individuell-, social- och samhällsnivå. På individuell nivå kan riskfaktorer vara personlighet och egenskaper, på social nivå kan riskfaktorer vara närmiljö vilket innefattar individens sociala relationer och omgivning och på samhällsnivå kan riskfaktorer vara strukturer och förutsättningar i samhället (Folkhälsomyndigheten, 2016). I denna studie kommer fokus att vara på sociala riskfaktorer, som både kan vara proximala och distala.

2. Tidigare forskningsöversikter

För att få en överblick på kunskapsområdet samt för att identifiera eventuella kunskapsluckor gjordes en genomgång av tidigare forskning i form av forskningsöversikter. Vid insamling av tidigare forskning var det svårt att finna forskningsöversikter som undersökte riskfaktorer till specifikt våldsbrott. Därför inkluderades forskningsöversikter som berörde riskfaktorer till brott i allmänhet, normbrytande beteende och våldsbrott. Under detta avsnitt presenteras tre forskningsöversikter som berör riskfaktorer till ungdomsbrottslighet samt en sammanställning av dessa.

2.1 A Review of Terminological, Conceptual, and Methodological Issues in the Developmental Risk Factor Literature for Antisocial and Delinquent Behavior

May et al. (2014) har gjort en integrativ litteraturoversikt för att undersöka vilka riskfaktorer som påverkar barn och ungdomar att utveckla ett normbrytande och brottsligt beteende. Ett

normbrytande och brottsligt beteende innefattar beteenden som våldsamma och icke-våldsamma beteende samt andra typer av lagöverträdanden. Översikten har en tydlig struktur och rubriksättning. Däremot saknas en metoddel och därmed saknas även inklusions- och exklusionskriterier samt en presentation av de inkluderade studierna. Det framgår endast att studien bygger på tidigare forskning om riskfaktorer. Det som trots detta gör översikten trovärdig är att den är vetenskapligt granskad och är skriven på uppdrag av Nationella brottsförebyggande centret i Ottawa, Kanada.

Av studierna i översikten framkommer det att det finns olika typer av riskfaktorer till ungdomsbrottslighet som kan delas upp i olika nivåer. Riskfaktorerna finns på individuell-, familjär-, skol- och samhällsnivå, där familjär- och skolnivå motsvarar den sociala nivån, som vår systematiska litteraturöversikt fokuserar på. De sociala riskfaktorer som presenteras i översikten är svag föräldraförmåga, missbruk inom familjen, kriminalitet och annan brottslighet inom familjen, hög kriminalitet i närområdet/grannskapet, sociala ogynnsamma nätverk, exponering av trauman inom familj eller närmiljö, låg utbildningsnivå och frånvaro i skolan (May et al., 2014). Hur riskfaktorer påverkar utfallet beskrivs vara svårt och komplext då riskfaktorer ofta samspelar med varandra och det blir därför svårt att avgöra vilka förhållanden som utgör störst risk till utfallet (May et al., 2014). Detta kan förklara varför författarna inte ger en tydlig förklaring till hur de presenterade riskfaktorerna leder till ungdomsbrottslighet. Vidare framkommer det att en riskfaktor ökar sannolikheten för ett visst utfall och att den inte behöver vara avgörande för utfallet. Det betyder att det inte behöver vara ett direkt samband mellan en riskfaktor och ett utfall, utan istället kan det finnas andra riskfaktorer som påverkar utfallet. Det är på så sätt viktigt att finna de direkta riskfaktorerna. Däremot menar författarna att det även är av vikt att finna de indirekta riskfaktorerna då även dessa till viss del kan förutse ungdomars brottslighet (May et al., 2014).

Författarna kommer sammantaget fram till att riskfaktorer är komplexa och att det är svårt att få en entydig bild över dem. De kommer också fram till att det är svårt att få en entydig bild av riskfaktorer och dess påverkan på ungdomsbrottslighet då studier ofta använder olika terminologi. Vissa refererar till riskfaktorer som proximala, direkta, samband mellan faktorn och utfallet och andra refererar till distala, indirekta, kopplingar. Detta kan leda till felinformation och feltolkning, vilket i sin tur kan leda till att det skapas ett preventivt arbete som inte fungerar. Detta kan medföra allvarliga konsekvenser för både ungdomar och samhället i stort och författarna menar därför att det är av vikt att det ständigt bedrivs forskning på området. Vidare menar författarna att forskning bör bedrivas på området utifrån specifika kategorier som till exempel ålder och kön. Detta för att undersöka om det finns riskfaktorer som skiljer sig mellan olika åldersspann eller kön och på så sätt kunna utforma mer skraddarsydda insatser och preventivt arbete (May et al., 2014).

2.2 Systematic reviews of explanatory risk factors for violence, offending, and delinquency

Farrington et al. (2017) har i sin systematiska forskningsöversikt haft som syfte att identifiera systematiska översikter och få en överblick av kunskapsområdet, riskfaktorer för olika brottstyper, men framförallt våldsbrott. Översikten är väl strukturerad med välgrundade och tydliga kriterier. Några inklusionskriterier är att studierna skall vara systematiska forskningsöversikter eller metaanalyser, omfatta våldsbrott och annan brottslighet samt vara publicerade mellan 2000 till 2016. De ska även vara studier med en longitudinell- eller tvärsnittsdesign som är vetenskapligt granskade och är skrivna på engelska. 42 studier uppfyller samtliga kriterier och har inkluderats i den systematiska forskningsöversikten (Farrington et al., 2017). Av studierna i översikten har det framkommit en rad olika sociala

riskfaktorer till ungdomsbrottslighet. Några av dessa är missbruk, unga föräldrar, separerade föräldrar, svag uppfostran, låg utbildningsnivå, svag föräldraförmåga hos föräldrarna så som svag tillsyn, våld inom familjen eller kriminalitet inom familjen. Även riskfaktorer på individuell nivå presenteras, vilka bland annat är låg intelligens och svag empati (Farrington et al., 2017). Däremot är majoriteten av de presenterade riskfaktorerna på social nivå. En brist som även författarna lyfter är att det saknas information om hur och varför vissa riskfaktorer leder till våldsbrottslighet och annan brottslighet (jmf Farrington et al., 2017).

Slutsatser som författarna drar är att det är svårt att finna forskningsöversikter och metaanalyser som fokuserar på riskfaktorer till specifika brott som våldsbrott. För en fördjupad kunskap om riskfaktorer och hur de kan medföra ett visst utfall krävs betydligt mer systematiska översikter och metaanalyser på området. Av det begränsade antalet forskningsöversikter som finns på området betonar författarna att det saknas kunskap om hur och varför riskfaktorer kan ge utfallet brott och framförallt våldsbrott (Farrington et al., 2017).

2.3 The correspondence of family features with problem, aggressive, criminal and violent behavior: a meta-analysis

Derzon (2010) har gjort en metaanalys i syfte att undersöka relationen mellan familjeförhållanden och brottsligt, aggressivt och våldsamt beteende hos ungdomar. Översikten bygger på 119 longitudinella studier. Studierna hämtades från en annan pågående metaanalys med liknande syfte. De longitudinella studier som inkluderats har alla syftet att undersöka relationen mellan familjeförhållanden och brottsligt, aggressivt och våldsamt beteende. Översikten har en tydlig rubriksättning och en separat metoddel, där det till viss del saknas inklusions- och exklusionskriterier. Det inklusionskriterie som kan identifieras är att studierna ska undersöka sambandet mellan familjeförhållanden och ett normbrytande beteende. Trots brister i metodavsnittet anses översikten relativt trovärdig och tillförlitlig då den är vetenskapligt granskad (jmf Derzon, 2010).

De flesta av de inkluderade studierna undersökte huruvida socioekonomisk status kunde ses som en riskfaktor till aggressivt, brottsligt och våldsamt beteende. Studiens resultat visade att det fanns ett positivt samband där låg socioekonomisk status medförde en ökad risk för ett aggressivt, brottsligt och våldsamt beteende. Dessutom presenterades en rad olika sociala riskfaktorer i de inkluderade studierna vilka var, föräldrar med ett normbrytande beteende, försummelse av den unges behov och omsorg samt en allmän otrygg och instabil hemmiljö. Även livshändelser som oönskad graviditet och föräldrars separation visade sig utgöra sociala riskfaktorer till aggressivt, brottsligt och våldsamt beteende. Slutligen pekade några av studierna på att föräldrarnas utbildning och bostadsområden utgör sociala riskfaktorer till ungdomars utvecklande av brottsligt, aggressivt och våldsamt beteende (Derzon, 2010). Av de inkluderade studierna framkom att sociala riskfaktorer så som familjeförhållanden har den mest betydande påverkan till att ungdomar begår våldsbrott (Derzon, 2010)

En slutsats som dras i översikten är att riskfaktorer till aggressivt, brottsligt och våldsamt beteende ser olika ut för varje individ och är därmed individuella och komplexa. Författarna beskriver dock att det är av vikt att identifiera riskfaktorer då de på ett verksamt sätt kan utgöra grunden i ett preventivt arbete. Vidare beskrivs det att riskfaktorer samspelar med varandra och att flera riskfaktorer ökar risken för ett visst utfall och därmed förstärker riskfaktorerna effekten av varandra. På motsatt sätt fungerar skyddsfaktorer som minskar risken för ett visst utfall (Derzon, 2010). En tydlig förklaring till hur och varför de presenterade riskfaktorerna ger utfallet aggressivt, brottsligt och våldsamt beteende saknas i studien. Författarna redogör endast för om det föreligger ett samband mellan en riskfaktor och

ett visst utfall. Vidare har det visat sig finnas ett betydande positivt samband mellan vissa familjeförhållanden och ungdomars utvecklande av brottsligt, aggressivt och våldsamt beteende. Därför menar författaren att ett förebyggande arbete bör fokusera på familjen, vilket skulle kunna vara i form av föräldrautbildningar eller familjeprogram (Derzon, 2010).

2.4 Sammanställning av tidigare forskningsöversikter

Tre forskningsöversikter har granskats och sammanställts. Samtliga översikter undersöker riskfaktorer till normbrytande, brottsligt, eller våldsamt beteende. Flera forskningsöversikter beskriver att riskfaktorer är viktiga att identifiera, främst då de bör utgöra grunden till ett preventivt arbete. Samtliga översikter har presenterat riskfaktorer på flera nivåer, vilka är individ-, social/grupp- och samhällsnivå. Det har framkommit att riskfaktorer är komplexa och att de samspelar med varandra. Det har också framkommit att sociala riskfaktorer så som familjeförhållanden har den mest betydande påverkan till att ungdomar begår våldsbrott. Sociala riskfaktorer utgör även majoriteten av riskfaktorerna som presenterats i forskningsöversikterna till våldsbrott. Översikterna har presenterat en rad olika sociala riskfaktorer, som visat sig utgöra en risk till våld och annan brottslighet bland ungdomar, vilka bland annat är, låg utbildningsnivå, svag uppfostran, våld och kriminalitet inom familjen eller i närområdet/grannskapet samt instabil hemmiljö. Vidare har flertalet översikter kommit fram till att riskfaktorerna inte behöver ha ett direkt samband med utfallet, utan istället kan det finnas indirekta faktorer som är avgörande för utfallet. Att beakta risk- och skyddsfaktorer vid utformandet av insatser och förebyggande arbete av ungdomsbrottslighet är att föredra för att skapa verksamma insatser. Det har däremot framkommit att det saknas forskningsöversikter som fokuserar på riskfaktorer till specifika brottstyper, som våldsbrott, som kan ge en fördjupad kunskap om området. Detta förklarar varför det var svårt att identifiera forskningsöversikter som fokuserar specifikt på riskfaktorer till våldsbrott bland ungdomar. På grund av det inkluderades översikter om normbrytande beteende, där våldsbrott och aggressivt beteende innefattas. Av de inkluderade forskningsöversikterna saknas en fördjupad förklaring till hur och varför de presenterade riskfaktorerna leder till våldsbrott, aggressivitet eller annan brottslighet.

3. Teoretiska utgångspunkter

Under detta avsnitt kommer två teoretiska utgångspunkter presenteras som vidare ligger till grund för analysen i avsnitt 6.

3.1 Social inlärningsteori

Den sociala inlärningsteorin härstammar från Albert Bandura och handlar om hur beteenden formas efter sociala erfarenheter. Teorin bygger på att individen lär sig genom att kopiera och imitera andras beteendemönster (Angelöw, Jonsson & Stier, 2015). Inläringen kan delas in i två processer vilka är *direkt inläring* och *modellinläring*. Direkt inläring innebär att individen lär sig efter konsekvenserna av ett beteende, vilka både kan vara positiva och negativa. Det kan till exempel handla om att ett beteende belönas eller bestraffas av förälder eller vårdnadshavare. Genom att individen strävar efter belöning och vill undvika bestraffning lär sig individen vad som är rätt och fel och skapar på så sätt ett beteendemönster (Angelöw, Jonsson & Stier, 2015).

Modellinläring är den andra inlärningsprocessen som innefattar olika indirekta inlärningsmetoder. Dessa inlärningsmetoder innebär att individen lär sig genom observation, imitation, identifikation och härmning. Vidare innefattar modellinlärningsprocessen olika steg

för att reproducera någon annans beteende, vilka är uppmärksamhet, minnas, repetition och återge. Redan i tidig barndom lär sig individen värderingar och färdigheter från föräldrar eller vårdnadshavare. Ett aggressivt beteende kan utvecklas då individen observerar sådana beteenden inom familjen. Till exempel om en förälder använder aggressiva uppfostringsmetoder eller om det förekommer våld inom familjen tenderar barnet till större del att efterlikna och själv utveckla ett aggressivt och våldsamt beteende mot andra (Bandura, 1978). Under ungdomsåren har även kamrater och umgänge ett stort och viktigt inflytande på den sociala inlärningen. Den miljö och de personer en individ har upprepade kontakt med i ung ålder har en viktig inverkan på barnets utveckling av ett aggressivt och våldsamt beteende. I utsatta områden finns ofta en högre frekvens av personer med ett aggressivt och våldsamt beteende eftersom det ofta förekommer mer våld och brottslighet i dessa områden. På så sätt kan ett aggressivt och våldsamt beteende utvecklas då individen observerar ett sådant beteende av kamrater eller i närmiljön som grannskapet (Bandura, 1987). Det som främst gör att en individ efterliknar ett beteende är då beteendet inte bemöts med ett negativt gensvar från omgivningen (Angelöw et al., 2015).

3.2 Anknytningsteori

Anknytningsteorin härstammar från John Bowlby och handlar om betydelsen av nära känslomässiga relationer. I stort handlar teorin om hur ett barn knyter an till den eller de personer som ger barnet omvårdnad, de så kallade anknytningspersonerna. Under senare år har teorin fått ett stort användningsområde, dels används den för att tolka och förstå tidiga känslomässiga beteenden hos barn men också för att bedöma och förutsäga risker för framtida beteendeutvecklingar. Teorin kan också ge en förklaring till hur trauman kan medföra en negativ utveckling på både kort och lång sikt (Havnesköld & Risholm-Mothander, 2009). Ett barn har en medfödd förmåga att vara flexibel för att kunna anpassa sig och utnyttja det omhändertagande den får. Den eller de personer som ett barn blir omhändertagen av och får sina behov tillgodosedda av, anknytningspersonerna, kommer barnet att knyta an till. Anknytningspersonerna lägger en grund för barnets inre arbetsmodeller av relationer. Inre arbetsmodeller är mentala erfarenheter från barnets relation med dess anknytningspersoner och dennes beteende. Dessa inre arbetsmodeller kommer att ligga till grund och fungera som prototyper för barnets relationer till andra i framtiden. På så sätt är anknytningspersonernas omsorg avgörande för barnets utveckling och framtida relationer med andra individer (Havnesköld & Risholm-Mothander, 2009).

Anknytningsteorin utgår från fyra olika anknytningsmönster som barnet kan utveckla. Dessa är *tryggt anknytningsmönster*, *otryggt undvikande anknytningsmönster*, *otryggt ambivalent anknytningsmönster* och *desorganiserat anknytningsmönster*. Ett barn som utvecklat ett tryggt anknytningsmönster har en balans mellan anknytning och utforskande vilket innebär att barnet vågar utforska omvärlden samtidigt som denne söker och får närhet och skydd av anknytningspersoner när behov finns. Ett otryggt undvikande anknytningsmönster kan utvecklas om anknytningspersonerna inte tillgodoser barnets behov. Det innebär att barnets inre arbetsmodeller utgörs av erfarenheter att anknytningspersonen inte möter barnets behov. Barn med sådant anknytningsmönster tenderar att utveckla en minimerande strategi där barnet tänker bort sina behov för att skydda sig från att bli avvisad. Ett otryggt ambivalent anknytningsmönster kan utvecklas om anknytningspersonen varit tillgänglig men otillräcklig. Det betyder att anknytningspersonen varit oförutsägbar och oregelbunden vad gäller att tillgodose barnets behov och omvårdnad. Barn med sådant anknytningsmönster tenderar att utveckla en maximerande strategi vilket innebär att barnet ständigt söker uppmärksamhet av anknytningspersonen och blir vilset och på så sätt hindras från att utforska omvärlden och därmed förhindras att utvecklas. Desorganiserat anknytningsmönster kan utvecklas om ett

barn växer upp i utsatta familjeförhållanden av mer extrem karaktär. Det kan handla om missbrukande föräldrar, våld inom familjen eller psykisk ohälsa inom familjen. Barn med sådant anknytningsmönster tenderar att utveckla strategier där de läser av anknytningspersonens känslor på ett lyhört sätt (Havnesköld & Risholm-Mothander, 2009). Barn med desorganiserat anknytningsmönster utvecklar ofta ett aggressivt och utåtagerande beteende senare i livet då de ofta har svårt att reglera sina känslor. De har också svårt att visa hänsyn mot andra, är ofta trotsiga och har svårt med sociala relationer då de ofta är introverta och präglas av rädsla, ångest och depression (Broberg, Risholm-Mothander, Granqvist & Ivarsson, 2008). Barn med olika otrygga anknytningsmönster har en större risk att hamna i kriminalitet, missbruk och våld senare i livet (Havnesköld & Risholm-Mothander, 2009).

4. Metod

Under detta avsnitt kommer metod förfarandet att presenteras i följande delar: val av metod, tillvägagångssätt vid litteratursökning, inklusions- och exklusionskriterier, urvalsmetod, källkritik, sammanställning av resultat och analysmetod samt etiska överväganden.

4.1 Val av metod

Syftet och frågeställningarna är det som styr valet av metod. Då studiens syfte är att undersöka sociala riskfaktorer till våldsbrottslighet hos ungdomar och skapa en fördjupad kunskap och förståelse om kunskapsområdet har det ansetts relevant att göra en systematisk litteraturstudie (jmf Booth, Papaioannou & Sutton, 2012). En systematisk litteraturstudie innefattar två delar, metod samt presentation. Systematisk metod består av 4 steg, vilka är; sökning, kvalitetsgranskning, sammanställning och analys. Detta medför en ökad trovärdighet och tydlighet för studien (Booth et al., 2012). Däremot finns det nackdelar med valet av denna metod. I en litteraturstudie finns en begränsad mängd forskning som studien utgår ifrån. Valet av metod kan även påverka validiteten, trovärdigheten, genom att författarnas förståelse styr urvalet för att bekräfta författarnas teorier (jmf Friberg, 2012). Därför har det i denna studie varit viktigt att försöka ha ett objektiva och kritiska förhållningssätt vid urval och vid genomgång av studier för att inte förvränga eller feluttolka innehållet i studierna för att öka studiens trovärdighet och tillförlitlighet.

4.2 Litteratursökning

För att genomföra en bra litteratursökning är det verksamt att utföra litteratursökningen i två skeden, den inledande informationssökningen och den egentliga informationssökningen (Östlundh, 2012). I denna studie genomfördes till en början en inledande informationssökning för att få en översikt på det aktuella kunskapsområdet och identifiera relevanta sökord och sökkombinationer, som motsvarade studiens syfte och frågeställningar. Därefter genomfördes den egentliga systematiska litteratursökningen mellan tidsperioden 20 november till 28 november 2017. Alla databaser som använts tillhandahålls av Örebro Universitets bibliotek, vilka är *Social Services Abstract*, *Sociological Abstracts*, *PsycINFO* och *Criminal Justice Abstracts*. Sökorden som använts i respektive databaser är:

Juvenile, adole*, risk factors, predictors, violent crime, violent delinquency och violence

Sökkombinationer och en översikt av litteratursökningen redovisas i tabellen nedan, Tabell 1. Vidare redovisas de inkluderade studierna efter studie, syfte, urval, metod och resultat från den systematiska litteratursökningen i tabellform under avsnitt 5, Tabell 2.

Tabell 1. Översikt av den systematiska litteratursökningen och de olika kombinationerna.

Sökord	Databas	Antal träffar	Antal använda artiklar
<i>Juvenile AND "risk factors" AND "violent crime" OR "violent delinquency"</i>	Criminal Justice Abstract	77	7
<i>Juvenile AND "risk factors" AND "violent crime" OR violent delinquency"</i>	Sociological Abstract	397	1
<i>Juvenile AND "risk factors" AND "violent crime" OR violent delinquency"</i>	PsycINFO	49	0
<i>Juvenile AND "risk factors" AND "violent crime" OR violent delinquency"</i>	Social Services Abstracts	229	0
<i>Predictors AND violence AND adole*</i>	Criminal Justice Abstract	301	5
<i>Predictors AND violence AND adole*</i>	Sociological Abstract	189	1
<i>Predictors AND violence AND adole*</i>	PsycINFO	231	0
<i>Predictors AND violence AND adole*</i>	Social Services Abstract	142	1

4.3 Inklusions- och exklusionskriterier

Genom att formulera ett tydligt syfte och tydliga frågeställningar skapas kriterier som styr vilka studier som är relevanta för studien. Sådana kriterier kallas för inklusionskriterier (Booth et al., 2012). Utifrån studiens syfte och frågeställningar har ett inklusionskriterie för denna studie varit att studierna ska studera sociala riskfaktorer till våldsbrott samt vara vetenskapligt granskade. Endast studier som berör fysiskt, psykiskt och sexuellt våld har inkluderats. Ett annat inklusionskriterie var att studierna ska beröra ungdomar vilket avser både män och kvinnor i åldern 12-25 år. Endast studier skrivna på engelska samt publicerade efter 2005 har inkluderats. Detta för att tillförsäkras att studierna var aktuella och relevanta samt för att förenkla läsningen och för att få en bra förståelse för dess innehåll.

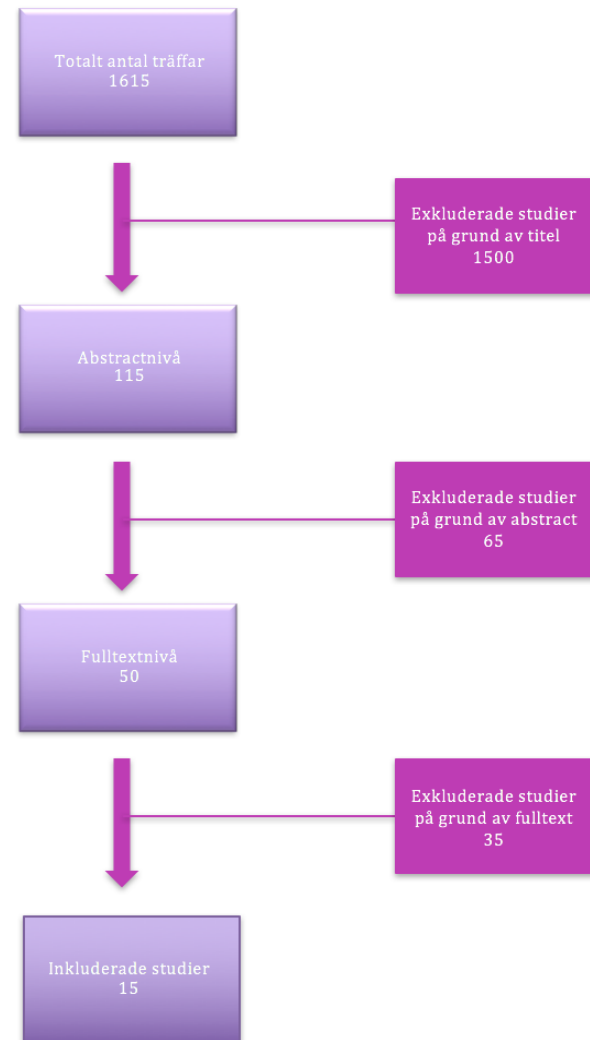
I motsats till inklusionskriterier avser exklusionskriterier det som styr vilka studier som exkluderas och förkastas (Booth et al., 2012). I denna studie har studier som inte berör

målgruppen män och kvinnor i åldern 12-25 år exkluderats. Även studier som inte berör sociala riskfaktorer och som inte är vetenskapligt granskade har exkluderats. Studier publicerade innan 2005 har exkluderats liksom studier författade på annat språk än engelska.

4.4 Urvalsmetod

Den urvalsmetod som använts för att inkludera relevanta studier utgick från olika steg vilka är titel, abstract och fulltext. Metoden innebär att studiernas relevans först bedömdes på titelnivå, för att rensa bort irrelevanta studier direkt utifrån titel. Vidare bedömdes studiernas relevans på abstract- och fulltextnivå. Processen anses vara den mest effektiva för att genomföra en systematisk litteratursökning och finna studier som överensstämmer med studiens syfte (Booth et al., 2012). Den systematiska litteratursökningen resulterade i totalt 1615 träffar. 115 av dessa ansågs vara relevanta utifrån dess titel. Därmed bedömdes 1500 studier vara irrelevanta och exkluderades. De 115 valda studierna lästes på abstractnivå. Många av de studier som förkastades var dubletter som tidigare dykt upp i andra databaser. Efter att ha läst studiernas abstract rensades ytterligare studier bort på grund av dess målgrupp eller syfte. Därefter fortsatte urvalsprocessen genom att läsa 50 studier i fulltext. Slutligen inkluderas 15 studier utifrån denna studies inklusions- och exklusionskriterier. De inkluderade studierna är av kvantitativ karaktär med syfte att undersöka olika riskfaktorer till våldsbrott bland ungdomar. De 15 valda studierna kvalitetsgranskades sedan till viss del med hjälp av frågor som Friberg (2012) formulerat för kvantitativa studier (se Bilaga 1). Detta för att göra en bedömning av studiernas kvalitet för att kunna avgöra om studierna var tillförlitliga och uppnådde god kvalitet, vilket de gjorde. Detta moment var alltså inget inklusions- eller exklusionskriterium, utan snarare en vägledning och hjälp för oss författare att försäkra oss om att de slutligen 15 utvalda studierna, som ligger till grund för denna studie, var av god kvalitet. Urvalsprocessen presenteras i Figur 1.

Figur 1. Översikt av urvalsprocessen.

4.5 Källkritik

Alla studier som inkluderats i denna litteraturstudie är vetenskapligt granskade (peer-reviewed) vilket innebär att de har genomgått en granskning av andra forskare som bedömt att dess innehåll uppfyller en vetenskaplig nivå. Trots att studierna är vetenskapligt granskade ges ingen full garanti att resultaten och tillvägagångssätten är helt fria från felaktigheter och förvrängningar (Thurén, 2013). Utöver att studierna är vetenskapligt granskade användes, som även nämnts ovan, en mall för kvalitetsgranskning vilket innebär att de utvalda studierna har granskats utifrån kriterier som bland annat berör formulering av syfte, problemområde, metod och etiska resonemang. Majoriteten av de inkluderade studierna för etiska resonemang där de beskriver hur etiska principer beaktats. De flesta studier beskriver och problematiserar dess begränsningar vad gäller metod och ger förslag på vidare forskning. Detta styrker forskarnas medvetenhet om dess begränsningar vilket medför att tillförlitligheten ökar. Av de

inkluderade studierna har flera forskare varit återkommande vid litteratursökningen, trots olika sökkombinationer och databaser. Detta tyder på att forskarna är framstående inom det aktuella forskningsområdet och att de därför bör vara väl insatta och ha god kunskap. Däremot kan detta även vara till en nackdel då forskare med god kunskap om ett visst område kan tänkas förvänta sig ett visst resultat (jmf Thurén, 2013).

4.6 Sammanställning av resultat och analysmetod

All data som samlats in i form av vetenskapligt granskade studier har sammanställts och strukturerats upp i en tabell, som redovisas i avsnitt 5, Tabell 2. Detta för att skapa en tydlig överblick av studiernas innehåll vad gäller likheter och skillnader (jmf Booth et al., 2012). Resultatet har därefter analyserats i en tematisk analys. Tematisk analys innebär att organisera och strukturera empirin i olika mindre teman. Analysprocessen består av tre delar, vilka är *kodning*, *tematisering* och slutligen *summering*. Kodning innebär att göra det insamlade materialet, i detta fall studiernas resultat, mer hanterbart genom att reducera empirin. Detta gjordes på ett översiktligt och grovt sätt genom att koda textmaterialet med begrepp från empirin (jmf Lindgren, 2014). Tematiseringen i sin tur innebär att på ett mer strukturerat och noggrant sätt finna relationer och länkar mellan koderna och binda samman dessa till teman. Tematiseringen är därför inte enbart ett sorteringsarbete, utan en viktig del för att identifiera mönster och kopplingar av resultatet som är betydelsefullt för studien. Processen i sin helhet innebär att kategorier konstrueras och jämförs med varandra för att organisera och skapa en tydlighet av materialet och för att framhäva likheter och skillnader mellan kategorierna. Detta ligger sedan till grund för den slutliga summeringen som består av fortsatt analys utifrån teoretiska utgångspunkter och slutsats (Lindgren, 2014). Av resultatet har det framkommit att faktorer inom *familj- och uppväxt*, *skola- och umgänge*, och *grannskap* utgör sociala riskfaktorerna till ungdomars våldsbrottslighet och utgör därför tre kategorier i den tematiska analysen. Genom att använda en tematisk analys skapades en tydlighet vilket underlättade genomförandet av analys utifrån social inlärningsteori och anknytningsteorin. Dessa teorier antogs kunna ge en fördjupad förståelse för hur miljön och sociala relationer kan påverka individens beteende och utveckling. På så sätt antogs det att dessa teorier till viss del skulle kunna besvara studiens syfte och frågeställningar och ansågs därför relevanta.

4.7 Etiska överväganden

Vetenskapsrådet (2002) beskriver att all forskning bör ta hänsyn till forskningsetiska principer. Dessa principer kan delas in i forskningskravet, som innebär att kunskaper ska fördjupas och metoder ska förbättras och individskyddskravet, som innebär att samhällets medlemmar ska skyddas mot skada och exponering. Individskyddet består av fyra delar vilka är *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*. Informationskravet handlar om att forskaren ska informera alla berörda om forskningens syfte, samtyckeskravet handlar om att alla berörda måste samtycka till medverkan i forskningen, konfidentialitetskravet handlar om att alla personuppgifter ska skyddas och nyttjandekravet handlar om att insamlade uppgifter endast får användas till forskningens syfte (Vetenskapsrådet, 2002). Eftersom denna studie är en litteraturstudie som grundar sig på tidigare forskning är det problematiskt att tillämpa individskyddskravet. Detta då berörda personer i tidigare forskning kan tänkas beröras indirekt av denna studie. Då dessa varken kan informeras om studiens syfte eller samtycka till medverkan kan inte informationskravet eller samtyckeskravet tillämpas. På grund av studiens karaktär kan inte heller konfidentialitetskravet eller nyttjandekravet tillämpas. Detta eftersom den empiri som använts i studien inte innehåller några personuppgifter som därför inte behöver skyddas. Att individskyddskravet inte kan tillämpas i studien kan tänkas utgöra ett etiskt dilemma. Däremot har majoriteten av de inkluderade studierna beskrivit hur de beaktat etiska principer i

forskningen så som bland annat samtyckeskravet där samtycke har inhämtats från barn, ungdomar och i de flest fall från barnet/ungdomens förälder. Trots det finns möjlighet att etiska dilemman har förekommit men inte presenterats i studierna. Bryman (2011) poängterar vikten av att beakta etiska principer genom hela studien. När redan befintlig forskning används i en studie beskrivs det vara av vikt att inte feltolka-, eller vrida forskningen utan att istället förmedla den på det sätt den är skriven (Bryman 2011). Därför har vi i denna studien försökt inta ett så objektivt förhållningssätt som möjligt. De inkluderade studierna har lästs och granskats noga för att undvika missförstånd och hjälpmedel som lexikon och Google translate har använts för att undvika att studierna feltolkas. Detta kan även kopplas till författarnas förförståelse. Förförståelsen styr hur en individ uppfattar, tolkar och förstår omvärlden. Förförståelsen utgörs av individuella upplevelser, den individuella uppfattningen om världen, människorna i samhället, vilken utbildning en individ har, det sociala sammanhang en individ befinner sig i, vilka kunskaper en individ har och individens språk (Bergström & Boréus, 2012). Utifrån ovanstående har förförståelsen diskuterats vid val och presentation av empiri, för att skapa en medvetenhet om vår egen förförståelse. Detta för att kunna inta ett så objektivt förhållningssätt som möjligt och för att undvika att förförståelsen påverkar studiens trovärdighet. Studierna har även, till viss del, kvalitetsgranskats i syfte att tillförsäkra oss om att studierna är tillförlitliga och trovärdiga samt för att undvika missförstånd. För att öka den aktuella studiens trovärdighet och tillförlitlighet genomfördes en provisorisk litteratursökning i syfte att finna relevanta sökord och sökkombinationer som på ett verksamt sätt kunde besvara studiens syfte och frågeställningar.

5. Resultat

Under detta avsnitt redovisas samtliga inkluderade studier i tabellform, Tabell 2, för att skapa en tydlighet vad gäller studiernas likheter och skillnader utifrån kategorierna: studie, syfte, urval, metod och resultat. Under detta avsnitt kommer studiens första frågeställning att besvaras.

5.1 Tabell av resultat

Tabell 2. *Översikt av inkluderade studier.*

Studie	Syfte	Urval	Metod	Resultat
Mersky, J.P., & Reynolds, A.J. (2007). <i>Child Maltreatment and Violent Delinquency: Disentangling Main Effects and Subgroup Effects.</i>	Studien syftar till att undersöka förhållandet mellan att ha blivit utsatt för fysiskt våld eller försummelse i barndomen och senare utvecklande av brott och våldsbrott i ungdomsåren. Syftet är också att undersöka om utfallet skiljer sig åt beroende på om barnet blivit utsatt för fysiskt våld eller försummelse.	Urvalet omfattar 1404 individer i åldrarna 3-24 år som följts över tid. Av dessa har alla blivit utsatta för misshandel och försummelse i barndomen samt begått våldsbrott i ungdomsåren. Urvalet har jämförts med en kontrollgrupp där dessa kriterier inte var ett tvång.	Studien är av kvantitativ karaktär där data hämtades från studien Chicago Longitudinal Study. Data har också hämtats från brottsregister och dokumentationer om fall av barnmisshandel och försummelse från studien Chapin Hall Center for Children och Child Protection Division i Illinois Department of Child Services.	Studiens resultat visar att fysiskt våld och försummelse i barndomen utgör betydande sociala riskfaktorer till våldsbrott i ungdomsåren. Resultatet visar att dessa sociala riskfaktorer utgjorde en större risk till våldsbrott än andra brottstyper.

Studie	Syfte	Urval	Metod	Resultat
Yun, I., Ball, J.D., & Lim, H. (2010). <i>Disentangling the Relationship Between Child Maltreatment and Violent Delinquency: Using a Nationally Representative Sample.</i>	Studiens syfte är att undersöka om barn som fara illa har en ökad risk att begå våldsbrott i ungdomsåren. Syftet är också att undersöka vilken betydelse kön, socioekonomisk status och religion har för utfallet.	Urvalet omfattar 3472 ungdomar i åldern 12-25 år.	Studien är av kvantitativ karaktär där data hämtades från studien National Longitudinal Study on Adolescent Health.	Studiens resultat visar att olika typer av utsatthet i barndomen utgör en social riskfaktor till våldsbrott i ungdomsåren. Sambandet skiljde sig åt beroende på typ av utsatthet. Att ha blivit utsatt för fysiskt våld i barndomen medförde inte en ökad risk att begå våldsbrott men att ha blivit utsatt för sexuella övergrepp eller försummelse i barndomen visade medföra en ökad risk att begå våldsbrott i ungdomsåren.
Lansford, J. E., Miller-Johnson, S., Berlin, L.J., Dodge, K.A., Bates, J.E., & Pettit, G.S. (2007). <i>Early Physical Abuse and Later Violent Delinquency: A Prospective Longitudinal Study.</i>	Studiens syfte är att undersöka kopplingen mellan fysisk våld i barndomen och senare utvecklande av våldsbrottslighet och normbrytande beteende i ungdomen.	Urvalet omfattar 574 barn och ungdomar mellan 5 och 21 år samt deras familjer. Respondenterna har följts över en tidsperiod.	Studien är av kvantitativ karaktär där datainsamlingsmetod en bestod av detaljerade intervjuer med föräldrar där svaren kodades i siffror samt enkäter och statistik från brottsregister.	Studiens resultat visar att ha blivit utsatt för fysiskt våld i barndomen utgör en social riskfaktor för senare våldsbrottslighet i ungdomsåren.
Beaver, K.M. (2008). <i>The Interaction Between Genetic Risk And Childhood Sexual Abuse in the Prediction of Adolescent Violent Behavior.</i>	Studiens syfte är att undersöka hur gener och sexuella övergrepp i barndomen samspelar och påverkar utfallet våldsbrottslighet i ungdomsåren.	Urvalet omfattar totalt över 90000 ungdomar i åldern 12-18 år.	Studien är av kvantitativ karaktär data hämtades från studien Add health. Datainsamlingsmetod en bestod av enkäter.	Studiens resultat visar att ha blivit utsatt för sexuella övergrepp i barndomen utgör en social riskfaktor till våldsbrott i ungdomen. Detta samband var starkare för män än kvinnor. Resultatet visar också att det inte föreligger något direkt positivt samband mellan genetiska faktorer och våldsbrott utan att gener endast kan ge utfallet våldsbrott då dessa samspelar med miljörelaterade faktorer.
Gold, J., Wolan-Sullivan, M., & Lewis, M. (2011). <i>The relation between abuse and violent delinquency: The conversion of shame to blame in juvenile offenders.</i>	Studiens syfte är att undersöka förhållandet mellan att som barn blivit utsatt för exempelvis övergrepp, vanvård, försummelse och hur de kognitiva och känslomässiga processerna påverkas och ger upphov till senare våldsbrott i ungdomsåren.	Urvalet omfattar 112 ungdomar i åldern 12-19 år som alla blivit "dömda" till brott.	Studien är av kvantitativ karaktär där datainsamlingsmetod en bestod av strukturerade intervjuer.	Studiens resultat visar att individer som under barndomen utsatts för att fara illa genom övergrepp, vanvård och försummelse i större utsträckning tenderar att utveckla ett våldsamt beteende och begå våldsbrott.
Crooks, C.V., Scott, K.L., Wolfe, D.A., Chiodo, A., & Killip, S. (2007). <i>Understanding the Link Between Childhood Maltreatment and Violent Delinquency: What Do Schools Have to Add?</i>	Studiens syfte är att undersöka riskfaktorer till våldsbrottslighet bland ungdomar på individ-, familj- och skolnivå.	Urvalet omfattar 1788 ungdomar i åldern 14-16 år.	Studien är av kvantitativ karaktär där datainsamlingsmetod en bestod av enkäter.	Studiens resultat visar att misshandel och försummelse i barndomen är sociala riskfaktorer till våldsbrott i ungdomsåren. Även skolan spelar en viktig roll då den både kan utgöra en risk- och skyddsfaktor till våldsbrott. Skolan visade sig därmed vara viktig för utsatta barn då den kunde påverka om redan utsatta barn utvecklade våldsbrott.

Studie	Syfte	Urval	Metod	Resultat
Herrenkohl, T.I., Mc Morris, B.J., Catalano, R.F., Abbott, R.D., Hamphill, S.A., & Toumbourou, J.W. (2007). <i>Risk Factors For Violence and Relational Aggression in Adolescents.</i>	Studiens syfte är att undersöka riskfaktorer till aggressivt och våldsamt beteende.	Urvalet omfattar 1982 ungdomar i åldern 12-16 år.	Studien är av kvantitativ karaktär där data hämtades från studien International Youth Deveelopment Study. Datainsamlingsmetoden bestod av enkäter.	Studiens resultat visar att riskfaktorer till ett aggressivt och hotfullt beteende skiljer sig från riskfaktorer till ett våldsamt beteende då de ungdomar med ett aggressivt beteende har färre eller "mildare" riskfaktorer. Några av de mest betydande sociala riskfaktorerna till våldsbrott och aggressivt beteende var deltagande i ogynnsamma umgängeskretsar, drogmissbruk i nätverket, normbrytande beteende samt ogynnsamma familjeförhållanden.
Chang, L. Y., Foshee, V.A., Reyes-McNaughton, H. L., Ennett, E.T., & Halper, C.T. (2015). <i>Direct and Indirect Effects of Neighborhood Characteristics on the Perpetration of Dating Violence Across Adolescence.</i>	Studiens syfte är att undersöka riskfaktorer som grannskap till våld i nära relation samt om det föreligger skillnader avseende kön.	Urvalet omfattar 3218 ungdomar i åldern 13-18 år som följdes över en tidsperiod.	Studien är en longitudinell studie av kvantitativ karaktär där data hämtades från studien Context Study. Datainsamlingsmetoden bestod av frågeformulär samt kortare telefonintervjuer med några föräldrar till ungdomarna.	Studiens resultat visar att ogynnsamma grannskap utgör en social riskfaktor till våld i nära relation främst vad gäller kvinnliga förövare. Resultatet visar också att andra riskfaktorer i grannskapet kan vara ekonomiskt utsatta områden, mångkulturella områden eller områden med hög brottsfrekvens.
Logan-Greene, P., Nurius, P.S., Herting, J.R., Hooven, C.L., Walsh, E., & Adams-Thompson, E. (2010). <i>Multi-domain risk and protective factors predictors of violent behavior among at-risk youth.</i>	Studiens syfte är att undersöka risk- och skyddsfaktorer på olika nivåer till våldsamt beteende bland ungdomar.	Urvalet omfattar 848 ungdomar i åldern 14-21 år där alla var i riskzonen att hoppa av skolan.	Studien är av kvantitativ karaktär där datainsamlingsmetoden bestod av enkäter samt kortare intervjuer.	Studiens resultat visar att det förekommer riskfaktorer på flera nivåer till våldsamt beteende bland ungdomar. Under barn- och ungdomen framkom det att sociala riskfaktorer har störst inverkan på ungdomsvåld. Några av de sociala riskfaktorerna är negativa familjeförhållanden som konflikter inom familjen eller missbruk inom familjen, kamrater med ett normbrytande beteende och ogynnsam skolmiljö.
Hemphill, S. A., Smith, R., Toumbourou, J.W., Herrenkohl, T.I., Catalano, R.F., McMorris, B.J., & Romaniuk, H. (2009). <i>Modifiable Determinants of Youth Violence in Australia and the United States: A Longitudinal Study.</i>	Studiens syfte är att undersöka riskfaktorer till ungdomsvåld samt om dessa är likartade för ungdomar i USA och Australien.	Urvalet omfattar cirka 4000 ungdomar i åldern 12-16 år som följdes över en tidsperiod.	Studien är en longitudinell studie av kvantitativ karaktär där data hämtades från studien International Youth Development Study. Datainsamlingsmetoden bestod av enkäter.	Studiens resultat visar att det inte finns någon skillnad vad gäller riskfaktorer till våldsbrott i de olika länderna. De vanligaste sociala riskfaktorerna var tidigare våldsbeteende, familjekonflikt, våldsamma umgängen, missbruk och frånvaro i skolan.
Steavens, D.L., & Hardy, S.A. (2011). <i>Individual, Family and Peer predictors of Violence Among Samoan Adolescent.</i>	Studiens syfte är att undersöka riskfaktorer till aggressivt och våldsamt beteende bland ungdomar på olika nivåer, vilka är individ, familj och umgänge.	Urvalet omfattar 310 ungdomar i åldern 13-19 år.	Studien är av kvantitativ karaktär där datainsamlingsmetoden bestod av enkäter.	Studiens resultat visar att negativa umgängeskretsar, så som våldsamma kamrater är en av de mest betydande sociala riskfaktorerna till ungdomars våldsbrott.

Studie	Syfte	Urval	Metod	Resultat
Ferguson, C.J., Cruz, A.M., Martinez, D., Rueda, S.M., Ferguson, D.E., & Negy, C. (2008). <i>Personality, Parental and Media Influences on Aggressive Personality and Violent Crime in Young Adults</i> .	Studiens syfte är att undersöka hur biologiska/personliga egenskaper och familjevåld kan utgöra riskfaktorer till våldsbrottslighet bland ungdomar.	Urvalet omfattar 355 ungdomar med medelåldern 19,6 år. Alla respondenter var över 18 år.	Studien är av kvantitativ karaktär där datainsamlingsmetod en bestod av enkäter.	Studiens resultat visar att familjevåld utgör en social riskfaktor till ungdomars våldsbrottslighet. Detta positiva samband blev starkare i kombination med vissa personliga egenskaper så som aggressivitet.
Kalvin, C.B., & Bierman, K.L. (2017). <i>Child and Adolescents Risk Factors that Differentially Predict Violent versus Nonviolent Crime</i> .	Studiens syfte är att undersöka specifika riskfaktorer till ungdomars våldsbrott och andra brott.	Urvalet omfattar 754 ungdomar i åldern 10-23 år som följts från tidsperioden barndom till ungdom.	Studien är av kvantitativ karaktär där datainsamlingen bestod av enkäter som besvarades av barn/ungdomar och deras föräldrar. Data hämtades också från offentliga brottsregister.	Studiens resultat visar att våld och konflikter inom familjen under barndomen utgör en social riskfaktor för senare våldsbrottslighet i ungdomen. Resultatet visar också att familj och vänner har en stor inverkan på ungdomars våldsbrottslighet.
Salzinger, S., Rosario, M., & Feldman, R.S. (2007). <i>Physical Child Abuse and Adolescents Violent Delinquency: The Mediating and Moderating Roles of Personal Relationships</i> .	Studiens syfte är att undersöka om barn som far illa har en ökad risk att begå våldsbrott i ungdomsåren samt vilken betydelse personliga relationer har för utfallet.	Urvalet omfattar 200 barn/ungdomar som undersökts vid 10 år ålder och följts upp vid 16 års ålder.	Studien är kvantitativ karaktär där datainsamlingsmetod en bestod av strukturerade intervjuer med barn/ungdomar och deras föräldrar.	Studiens resultat visar att fara illa som barn är en social riskfaktor för våldsbrottslighet i ungdomen. Resultatet visar också att personliga relationer har en betydande inverkan på utfallet våldsbrottslighet bland utsatta barn.
De Coster, S., Heimer, K., Wittrock, S. M. (2006). <i>Neighborhood Disadvantage, Social Capital, Street Context and Youth Violence</i> .	Studiens syfte är att undersöka förhållandet mellan olika bostadsområden och våldsbrottslighet bland ungdomar, vilket görs utifrån kategorierna familjeegenskaper, socialt kapital och ekonomiska förutsättningar.	Urvalet omfattar 11207 ungdomar i åldern 12-18 år.	Studien är kvantitativ karaktär där data hämtades från studien Add Health Study. Datainsamlingsmetod en bestod av enkäter och strukturerade intervjuer.	Studiens resultat visar att familjeförhållanden som ekonomisk utsatthet utgör en riskfaktor till ungdomars våldsbrottslighet.

6. Analys

Under detta avsnitt kommer resultatet av den tematiska analysen att presenteras och redogöras utifrån de identifierade kategorierna *familj* och *uppväxt, skola* och *umgänge* samt *grannskap*, vilka de sociala riskfaktorerna har tematiserats in i. För att få en fördjupad förståelse för hur sociala riskfaktorer kan ge utfallet ungdomsvåld kommer även en analys att föras utifrån inlärningsteorin och anknytningsteorin. Den första frågeställningen besvaras mer ingående i den tematiska analysen medan den andra frågeställningen besvaras delvis i den tematiska analysen och mer ingående och fördjupande i analys utifrån valda teorier.

6.1 Tematisk analys

Familj och uppväxt

Majoriteten av studiernas resultat visar att olika typer av familjeförhållanden som främst utspelar sig under barndomen utgör sociala riskfaktorer till våldsbrottslighet i ungdomsåren. Några av de mest frekventa sociala riskfaktorerna till ungdomsvåld som framkommer av studiernas resultat inom kategorin familj och uppväxt är att ha blivit utsatt för försummelse, fysiskt och psykiskt våld samt sexuella övergrepp i barndomen. Att ha föräldrar eller vårdnadshavare med svag föräldraförmåga vilket innefattar brist på omvårdnad, tillsyn och att bli avvisad av föräldrar eller vårdnadshavare utgör också en social riskfaktor till våldsbrottslighet bland ungdomar. I stort visar resultatet att alla ogynnsamma föräldrastrategier utgör sociala riskfaktorer till våldsbrottslighet bland ungdomar. Det har dessutom framkommit att föräldrars vård och omsorg har en direkt inverkan på ungdomars våldsbrottslighet och utgör därför en proximal riskfaktor (Crooks et al., 2007). Generellt har föräldrar eller vårdnadshavare ett stort inflytande över ungdomars utvecklande av ett våldsamt beteende. Framförallt beskrivs modern som mest inflytelserik vilket till stor del beror på att modern ofta är den primära vårdgivaren och spenderar därmed mest tid med den unge under dess utveckling (Steavens, & Hardy, 2011). Att familjeförhållanden kan ses som en social riskfaktor styrks även av Salzinger et al. (2007) som i sin studie kommer fram till att familjeförhållanden har en betydande inverkan på våldsbrottslighet i ungdomen. Vidare visar resultatet att andra sociala riskfaktorer till ungdomars våldsbrottslighet är att ha en ensamstående förälder eller konflikter inom familjen (Hemphill et al., 2009). Herrenkohl et al., (2007) har i sin studie forskat om riskfaktorer till aggressivt och våldsamt beteende. Även de kommer fram till att konflikter inom familjen utgör en social riskfaktor till våldsbrottslighet bland ungdomar. De kommer också fram till att ungdomar vars föräldrar har en större acceptans för narkotika utgör en social riskfaktor till våldsbrott. Vidare har riskfaktorer som låginkomsttagande familjer och arbetslöshet inom familjen identifierats och visat sig ha en påverkan på utfallet ungdomsvåld (Hemphill et al., 2009).

Flera studier presenterar fysisk misshandel i barndomen som en social riskfaktor till våldsbrottslighet i ungdomsåren. Lansford et al. (2007) har i sin studie kommit fram till att ha blivit utsatt för fysiskt våld under de fem första åren av ett barns liv utgör en social riskfaktor för våldsbrottslighet och specifikt för våld i nära relation bland ungdomar i åldern 18 till 21 år. Även Crooks et al. (2007) och Logan-Greene et al. (2010) har i respektive studie framhållit fysiskt våld i barndomen som en betydande social riskfaktor till våldsbrottslighet i ungdomen. Kalvin och Bierman (2017) har även i sin studie visat att exponering av våld och konflikter inom familjen i barndomen utgör en social riskfaktor till ungdomars våldsbrottslighet. Någon som motsäger detta är Yun et al. (2011), som menar att det inte finns något positivt samband mellan att ha blivit utsatt för fysiskt våld i barndomen och senare våldsbrottslighet i ungdomen. Författarna är medvetna om att detta resultat skiljer sig från andra forskningsresultat och menar att detta kan bero på att kriterierna för fysiskt våld i studien har varit vaga, vilket medfört att individer som utsatts för fysiskt våld enstaka gånger inkluderats i gruppen fysiskt våldsutsatta barn. Författarna menar att detta i sin tur kan ha lett till att resultatet inte är tillförlitligt och trovärdigt för de barn som utsatts för våld i större utsträckning (Yun et al., 2011).

Utöver ovanstående undersökte även Mersky och Reynolds (2007) sambandet mellan att ha blivit utsatt för fysiskt våld och försummelse i barndomen och senare våldsbrottslighet i ungdomen. Resultatet visar att sambandet är signifikant där fysiskt våld och försummelse i barndomen visade sig utgöra en social riskfaktor till senare våldsbrottslighet. Det

framkommer också att de båda faktorerna utgör sociala riskfaktorer till våldsbrott då de undersöktes separat. Vidare visar resultatet att riskfaktorer är komplexa och kan samspela med varandra. När flera riskfaktorer samspelar ökar risken för utfallet våldsbrottslighet i ungdomsåren. Bland annat ökar risken när barn som utsatts för fysiskt våld och försummelse i barndomen även lever i en familj med ekonomiska svårigheter. Mersky och Reynolds (2007) poängterar att då flera riskfaktorer samspelar utgör de en mer betydande och akut risk för utvecklandet av ett våldsamt beteende.

Beaver (2008) har i sin studie undersökt hur gener och sexuella övergrepp i barndomen samspelar och påverkar utvecklandet av våldsbrottslighet i ungdomen. Även denna studie visar att sexuella övergrepp utgör en social riskfaktor till ungdomars våldsbrottslighet. Resultatet visar däremot att gener inte har ett positivt samband med ungdomsvåld och därmed inte har någon direkt inverkan på utfallet. Först när gener samspelar med riskfaktorn sexuella övergrepp förelåg ett positivt samband. På så sätt menar Beaver (2008) att gener endast ökar risken för senare våldsbrottslighet i samspel med ogynnsamma miljöfaktorer. Detta samband var starkare för män än för kvinnor. Författaren menar att en förklaring till det kan vara att kvinnor i större utsträckning tenderar att utveckla känslor i form av nedstämdhet, ångest och depression och män i större utsträckning utvecklar aggressiva känslor. Dessa aggressiva känslor tar sig sedan till uttryck i form av våld (Beaver, 2008). Även Lansford et al. (2007) beskriver hur samspelet mellan genetiska aspekter och ogynnsamma miljöer i barndomen kan resultera i utfallet våldsbrott och då framförallt impulsivitet i samspel med fysisk våld i barndomen.

Utöver den ovannämnda förklaringen har även flertalet andra studier gett en tydlig förklaring till hur och varför de presenterade sociala riskfaktorerna inom familjeförhållanden ger utfallet våldsbrottslighet bland ungdomar. De mest frekventa sociala riskfaktorerna till våldsbrott inom denna kategori, familj och uppväxt, utgörs av omsorgssvikt, våld och konflikter i tidig ålder. En förklaring till att våld och konflikter i barndomen utgör en risk ges av Kalvin och Bierman (2017) som menar att barn tenderar att observera och efterlikna föräldrars eller vårdnadshavares beteende. Finns det våld eller konflikter inom familjen kan det leda till att barnet tar efter sådana beteenden och själv utvecklar ett beteende präglad av konflikter och våld. Även Saltzinger et al. (2007) förklarar våldsbrott bland ungdomar som en efterliknelse av föräldrars våldsamma beteende genom observation. Herrenkohl et al. (2007) förklarar även sina resultat att ett våldsamt beteende i ungdomsåren kan uppkomma genom modellering och efterliknelse av ett våldsamt och styrande beteende, för att dominera andra, som kan ha observerats av äldre syskon och/eller föräldrar. En annan förklaring till att den sociala riskfaktorn, våldsexponering i barndomen, leder till våldsbrott i ungdomen är att utsattheten hämmar hjärnans utveckling vad gäller den känslomässiga funktionen och självreglering. Detta leder i sin tur till att ungdomen inte utvecklar empati och självkontroll vilket medför att ungdomen får svårt att styra impulser av ilska, frustration och aggression. Då ungdomen har svårt att styra impulser finns en ökad risk att denne blir våldsam och begå våldsbrott. På så sätt menar författarna att dessa ungdomar i större utsträckning tenderar att begå våldsbrott (Kalvin & Bierman, 2017).

Även Lansford et al. (2007) ger en förklaring till hur den sociala riskfaktorn, fysiskt våld i barndomen, ger utfallet våldsbrottslighet i ungdomsåren. Författarna menar att en förälder eller vårdnadshavare som utsätter sitt barn för fysiskt våld kan ha ett inkonsekvent beteende där föräldern ger barnet både skada och trygghet. Detta kan i sin tur medföra att barnet upplever förvirring och osäkerhet vilket kan framkalla ångest och depression. Dessa känslor av ångest och depression kan i sin tur medföra negativa effekter på barnets mentala hälsa och

beteende, vilket kan ta sig till uttryck i senare våldsbrott. Däremot är risken att utveckla dessa känslor mindre vid 21 års ålder än vid 16 års ålder, vilket författarna menar tyder på att effekterna av att ha blivit utsatt för fysiskt våld i barndomen kan minska ju äldre ungdomen blir (Lansford et al., 2007). Gold et al. (2011) har i sin studie undersökt förhållandet mellan barn som far illa och hur de kognitiva och känslomässiga processerna påverkar och ger utfallet våldsbrott. Resultatet tyder på att fara illa som barn utgör en social riskfaktor till ungdomars våldsbrott. I studien förklaras detta genom att barn som blivit utsatta i barndomen tenderar utveckla skamkänslor och ilska som sedan omvandlas till känslor av att skylla på andra. Det innebär att istället för att rikta känslorna av skam och ilska inåt mot sig själv riktas de utåt mot andra. Känslorna omvandlas oftast omedvetet då det verkar som en skyddsmekanism för individen. När dessa känslor omvandlats och riktats mot andra finns en ökad risk att ungdomen ska utöva våld gentemot andra och därmed begå våldsbrott. På så sätt medför den sociala riskfaktorn, att fara illa som barn, utfallet våldsbrott i ungdomsåren (Gold et al., 2011).

Ferguson et al. (2008) har i sin studie undersökt hur personlighet, familjevåld och media kan utgöra riskfaktorer till våldsbrott bland ungdomar. Resultatet visar att exponering för fysiskt våld samt att ha bevittnat våld i hemmet under barndomen utgör sociala riskfaktorer till våldsbrott senare i ungdomsåren. Resultatet visar också att ett aggressivt beteende är en riskfaktor för våldsbrottslighet. Däremot är risken att begå våldsbrott som ungdom betydligt större för de individer som både exponerats för fysiskt våld i barndomen och har aggressiva egenskaper. Författaren menar att detta kan förklaras genom att fysisk våldexponering i barndomen kan framkalla och förstärka aggressiva känslor vilket ökar sannolikheten för dessa individer att medverka i kriminella och våldsamma aktiviteter. Ungdomar som enbart har en aggressiva egenskaper och inte blivit utsatt för våld i barndomen kan ofta hantera och få utlopp för sina känslor genom icke-kriminella aktiviteter som till exempel sport. För de ungdomar som både utsatts för våld i barndomen och har en aggressiva egenskaper är sådana aktiviteter ofta inte tillräckliga. Detta resulterar i att dessa ungdomar, med en kombination av riskfaktorer på flera nivåer, i större utsträckning begår våldsbrott (Ferguson et al., 2008).

Skola och umgänge

Flera studier visar att faktorer inom skola och umgänge utgör sociala riskfaktorer till våldsbrottslighet i ungdomsåren. De mest frekventa faktorerna som lyfts inom kategorin skola och umgänge är lågt engagemang i skolan, av både individen men även av personalen, skolavhopp samt kamrater med ett normbrytande beteende som kriminalitet och droganvändning. Salzinger et al. (2007) har i sin studie undersökt huruvida personliga relationer kan mildra eller öka effekten av fysiska övergrepp i barndomen till våldsamt beteende. Av studiens resultat har det framkommit att det finns ett positivt samband mellan att som barn fara illa och senare våldsbrottslighet i ungdomen. Effekten och utfallet av att som barn fara illa kan förstärkas och förvärras om ungdomen umgås med andra ungdomar med normbrytande beteende. Det framkommer också att umgås med andra ungdomar med normbrytande beteende utgör en direkt, proximal, social riskfaktor till en ungdoms utvecklande av våldsbrottslighet. Däremot är denna sociala riskfaktor mer betydande om den förekommer i kombination med att ha blivit utsatt som barn (Salzinger et al., 2007). Kamraters inverkan på ungdomen visar sig till och med ha en mer betydande roll i utvecklandet av ett våldsamt beteende än familjen enligt Steavens & Hardy (2011). Även Herrenkohl et al. (2007) menar att några av de mest betydande sociala riskfaktorer till ett aggressivt och våldsamt beteende är umgängen med positiva attityder till ett normbrytande beteende, som droganvändning i umgänget samt gängmedlemskap.

Crooks et al. (2007) undersöker förhållandet mellan att ha blivit misshandlad och försummad i barndomen och att senare utveckla ett våldsamt beteende samt hur skolmiljön kan påverka utfallet våldsbrottslighet i ungdomen. Skolans miljö framkommer som en viktig social riskfaktor för ungdomars utvecklande av ett våldsamt beteende. Framförallt utgör skolans placering en risk, där resultatet visar att skolor belägna i stadsområden har en högre frekvens av rapporterad våldsbrottslighet än skolor på landsbygden. Skolans och klassernas storlek påverkar, enligt studien, till viss del våldsbrottslighet men däremot var detta samband inte signifikant (Crooks et al. 2007). Även lägre skolprestationer utgör en social riskfaktor för utvecklandet av våldsbrottslighet bland ungdomar (Salzinger et al., 2007). Detta styrks dessutom av Logan-Greene et al. (2011) som menar att skolans miljö och engagemang kan påverka en ungdoms utveckling av våldsbrottslighet i ungdomsåren. Författarna menar att ungdomar i skolor med en sämre miljö och svagt engagemang och ungdomar med kamrater med ett normbrytande beteende är mer benägna att begå våldsbrott.

Flertalet studier ger en tydlig förklaring till hur och varför de presenterade sociala riskfaktorerna inom skola och umgänge leder till utfallet våldsbrottslighet bland ungdomar. En förklaring till hur ett umgänge med ett normbrytande beteende påverkar och ger utfallet våldsbrottslighet hos en ungdom förklaras av Kalvin & Bierman (2017) genom observation och modellering. Har ungdomen våldsamma kamrater tenderar ungdomen att efterliknar sina kamraters beteende och därmed utveckla ett våldsamt beteende. Det innebär att en ungdom som befinner sig i kontext präglad av våld och konflikter är mer benägna att begå våldsbrott. På ett liknande sätt kan ungdomen efterlikna sina föräldrars beteende, men Steavens och Hardy (2011) menar att individen i ungdomsåren frigör sig alltmer från föräldrarna och spenderar mer tid med kamrater. På så sätt menar författarna att kamraternas inflytande har en stor betydelse i ungdomsåren. Vidare kan individens varaktighet i umgänge med ett normbrytande beteende påverka utvecklandet av ett våldsamt beteende. Däremot behövs det ytterligare forskning för att förstå hur de sociala riskfaktorerna inom umgängen verkar och samspelar med personliga egenskaper och framkallar våldsbrottslighet (Herrenkohl et al., 2007).

Att skolmiljö är en social riskfaktor till våldsbrottslighet bland ungdomar ger Crooks et al. (2007) en förklaring till. Skolans arbetssätt och problemhantering är betydelsefull för om skolmiljön utgör en social riskfaktor till våldsbrott. Författaren menar att skolans säkerhet och den uppfattade säkerheten på skolan påverkar elevernas utveckling och engagemang i våldsam brottslighet. I skolor med låg säkerhet finns en större risk för elever att bli våldsamma. Ett annat sätt att förklara hur den sociala riskfaktorn skolmiljö kan resultera i utfallet våldsbrottslighet bland ungdomar är genom socialisation. Då skolan utgör det primära sammanhanget för en ungdoms socialisering är det viktigt att skolans arbetssätt och klimat främjar en god utveckling vad gäller relationer. Vid brist på sådant arbetssätt och klimat kan gynnsamma sociala relationer utebli vilket kan medföra en större risk för ett aggressivt och våldsamt beteende. Skolans betydelse är än viktigare för de ungdomar som blivit utsatta som barn då relationer med kamrater och andra vuxna kan skydda barnet att utvecklas ogynnsamt i ungdomsåren. Detta innebär att skolan och kamrater utgör mer betydande sociala riskfaktorer för de ungdomar som varit utsatta i barndomen (Crooks et al., 2007).

Likt ovan förklarar Logan-Greene et al. (2010) att skolan har en viktig position och kan utgöra en social riskfaktor för ungdomars våldsbrottslighet. Under utvecklingsperioden från barn till ungdom har de kontextuella förhållandena störst påverkan till ett utvecklande av ett våldsamt beteende. För ungdomar utgör skolan en stor del av deras kontextuella förhållanden då skolan är den primära platsen där ungdomars sociala relationer formas. Vid brist på

gynnsamma relationer så som stöd från lärare och kamrater blir risken större att begå våldsbrott. Även skolmiljön i allmänhet kan påverka utfallet negativt där framförallt skolor med brist på resurser och förebyggande insatser har stor påverkan på ungdomarnas våldsbrott. En annan förklaring till hur den sociala riskfaktorn skolmiljö kan medföra utfallet våldsbrottslighet är då ungdomar i skolan tenderar att efterlikna varandras beteende (Logan-Greene et al., 2010). Detta är vanligt då eleverna utsätts för samma skolmiljö och ofta kommer från samma typ av område. En skola som saknar ett arbetssätt som hämmar konflikter och våld kan medföra en hög frekvens av våld. Våldet ökar i sin tur då ungdomarna efterliknar varandras våldsamma beteende (Hemphill et al., 2009).

Grannskap

Flera studier har visat att det finns faktorer inom grannskap som utgör sociala riskfaktorer till våldsbrottslighet i ungdomsåren. Några av dessa riskfaktorer är ekonomiskt utsatta områden, positiva attityder till narkotika och brist på sammanhållning i grannskapet. En av de kvantitativa studierna undersöker sociala riskfaktorer i grannskapet på landsbygden till våld i nära relation (Chang et al., 2015). Studiens syfte var att testa hypotesen om ungdomar som bor i utsatta grannskap har högre risk för att begå våld i nära relation än de ungdomar som är bosatta i mindre utsatta grannskapsområden. Studiens resultat visar att främst kvinnor som lever i utsatta grannskapsområden tenderar att utöva mer våld i nära relation än kvinnor bosatta i mindre utsatta områden. Hypotesen är därmed signifikant men enbart för kvinnor. Framförallt är ekonomiskt utsatta områden den mest betydande sociala riskfaktorn i grannskap för kvinnor som utövar våld mot sin partner. Även en otrygg och instabil boendesituation där individer ofta flyttar mellan områden och grannskap utgör en social riskfaktor till kvinnors våld mot en partner. Vidare visar studiens resultat att faktorer i grannskapet utgör en större risk för framförallt kvinnor i tidiga ungdomsåren än senare i livet (Chang et al., 2015).

Även De Coster et al. (2006) har i sin studie undersökt grannskapets och samhällets påverkan till utfallet våldsbrott bland ungdomar. Resultatet visar, likt ovanstående studie, att ungdomar bosatta i utsatta grannskapsområden har en större risk att begå våldsbrott än ungdomar bosatta i mindre utsatta områden. Specifikt utgör grannskapets normer och kultur riskfaktorer till ungdomars våldsbrottslighet. En viktig aspekt som lyfts om grannskapets inverkan på ungdomars våldsbrottslighet är att ungdomar i ett utsatt område till större del tenderar att bilda gäng med normbrytande beteende, vilket kan föranleda engagemang i våldsbrottslighet. Ett sådant normbrytande beteende kan innefatta missbruk, våld och annan brottslighet som egendomsbrott. De Coster et al. (2006) ger även en förklaring till hur den sociala riskfaktorn grannskap kan ge utfallet våldsbrott. Författarna menar att vissa familjer i en etnisk minoritet, som till stor del saknar utbildning och inte får tillräckligt med stöd och insatser från samhället, begränsas vad gäller sina bostadsval. På så sätt är dessa familjer mer benägna att bosätta sig i utsatta och missgynnade grannskapsområden där våldsfrekvensen är högre, vilket föranleder mer våldsbrottslighet bland ungdomar. Vidare menar De Coster et al. (2006) att familjeegenskaper kan minska effekten av grannskapets inverkan på våldsbrottslighet genom till exempel god sammanhållning inom familjen samt stödjande relationer med syskon och föräldrar. Å andra sidan kan ogynnsamma familjeegenskaper som ekonomisk utsatthet, konflikt inom familjen och brist på tillsyn förstärka effekterna av grannskapets negativa inverkan på våldsbrottslighet. Av studiens resultat framkommer det att våld bland ungdomar är en produkt av mer än enbart sociala riskfaktorer, bland annat är individuella egenskaper, familjeegenskaper, grannskapets kultur och normer samt samhällsstrukturer i stort. När dessa riskfaktorer interagerar och samspekar med varandra kan effekten av utfallet förstärkas (De Coster et al., 2006).

Även Chang et al. (2015) ger en förklaring till hur den sociala riskfaktorn grannskap kan ge utfallet våldsbrottslighet i nära relation bland ungdomar. Som nämnts tidigare, är våld mer vanligt förekommande i utsatta områden. Författarna menar att då våld i nära relation ofta sker i hemmet och därmed inte är synligt för omgivningen kan det medföra att grannar, föräldrar och vänner inte agerar som vid andra former av mer öppet och synligt våld. Detta kan i sin tur medföra att våldet fortgår utan att bemöta motstånd. Chang et al. (2015) menar också att det i utsatta områden ofta finns gäng med stark sammanhållning som tenderar att efterlikna varandras beteende. Förekommer våld inom gänget i grannskapet tenderar ungdomen att efterlikna det beteendet och själv utveckla ett våldsamt beteende. Detta menar författarna kan förklara den höga frekvensen av våld och våldsbrottslighet i utsatta områden. Även Hemphill et al. (2009) menar att ungdomar tenderar att efterlikna varandras beteende. Detta främst då ungdomar från samma grannskap utvecklas och vistas i samma miljö med liknande förutsättningar vad gäller ekonomi, utbildning och sociala relationer.

6.2 Analys utifrån social inlärningsteori

Enligt forskning har det framkommit att ha blivit utsatt i barndomen utgör en betydande social riskfaktor till senare våldsbrottslighet i ungdomsåren. Att ha blivit utsatt i barndomen innefattar försummelse, fysisk och psykisk våld samt sexuella övergrepp och oftast då av en förälder eller vårdnadshavare samt inom familjen. Utifrån forskning har framförallt våld och konflikter inom familjen under barndomen framkommit som betydande sociala riskfaktorer för senare utvecklande av ett våldsamt beteende (Kalvin & Bierman, 2017). En förklaring som ges i forskningen är att barn tenderar att observera och efterlikna föräldrars eller vårdnadshavares beteende (Kalvin och Bierman, 2017). Det ovan presenterade kan kopplas till den sociala inlärningsteorin och modellinlärning som handlar om hur beteenden formas efter sociala erfarenheter. Som nämnts, under teoriavsnitt 3.1, innebär modellinlärning en inlärningsprocess där individen observerar, imiterar, identifierar och härmar ett beteenden (Angelöw et al., 2015). Finns det våld eller aggression inom familjen kan ett barn observera och efterlikna ett sådant beteende (Bandura, 1978). På så sätt kan det tänkas att en individ som utsatts för våld av en förälder eller vårdnadshavare under barndomen tenderar att efterlikna det våldsamma beteendet genom att barnet då observerar, imiterar, identifierar och härmar beteendet och själv utvecklar ett våldsamt beteende i ungdomen. Av forskningen har det framkommit att umgänge och grannskap har ett stort inflytande på ungdomen då de vid denna ålder spenderar mer tid med vänner och frigör sig allt mer från familjen (Stevens & Hardy, 2011). Det har också framkommit att individer i umgängen tenderar att ha ett liknande beteende då de ofta kommer från samma grannskap och vistas i samma miljö (Logan-Greene et al., 2010). I utsatta områden finns en högre frekvens av modeller med ett aggressivt beteende, för barn och ungdomar att efterlikna, då det ofta förekommer mer våld och kriminalitet i utsatta områden (Bandura, 1978). Även detta kan kopplas till modellinlärning genom att ungdomens beteende formas av att denne observerar, imiterar, identifierar och härmar ett våldsamt beteende i umgänget och/eller i grannskapet.

Vidare har resultatet av den tidigare forskningen visat att svag föräldraförmåga samt försummelse utgör en ökad risk för senare utveckling av ett våldsamt beteende (Crooks et al., 2007). Detta kan kopplas till direkt inlärning inom social inlärningsteori, vilket innebär att individen lär sig av konsekvenserna av ett beteende (Angelöw et al., 2015). Då en ungdom har blivit utsatt för försummelse i barndomen och har föräldrar eller vårdnadshavare med svag föräldraförmåga kan det tänkas att föräldrarna inte haft en uppfostringsstrategi med tydliga regler vad gäller rätt och fel. Detta kan i sin tur ha medfört att barnets eller ungdomens våldsamma beteende inte mött negativa konsekvenser vilket gör att ungdomen inte uppfattar

sitt beteende som problematiskt och därmed fortgår det våldsamma beteendet. Av forskning har det också framkommit att ett utsatt grannskap kan utgöra en social riskfaktor till ungdomars våldsbrott. En förklaring som ges till detta utifrån forskningen är att framförallt våld i nära relation ofta sker i hemmet och är därmed inte är synligt för omgivningen som då inte kan agera. Detta innebär att våldsförövaren inte möts med negativa konsekvenser. Det ovan presenterade kan kopplas till direkt inläring inom social inläringsteori, där ungdomens våldsamma beteende inte möter negativa konsekvenser av omgivningen. Detta kan medföra att ungdomen inte uppfattar det våldsamma beteendet som normbrytande vilket gör att våldet fortgår. En annan förklaring som ges utifrån forskningen är att gäng i grannskap har en stark sammanhållning och ofta ett liknande beteende inom gruppen, vilket gör att de inte agerar vid ett normbrytande beteende då de inte uppfattar beteendet som problematiskt (Chang et al., 2015). Även detta kan kopplas till en direkt inläring där ungdomens normbrytande beteende inte bemöts med negativa konsekvenser och därmed fortgår.

Av forskningen har det framkommit att skolan utgör en social riskfaktor till ungdomars våldsbrottslighet. Inom skolan har faktorer som skolans arbetssätt, klimat och miljö visat sig påverka utvecklandet av våldsbrott (Crooks et al., 2007). Utifrån direkt inläring inom social inläringsteori kan det tänkas att skolor med bristande arbetssätt och otydliga regler inte bemöter normbrytande beteende så som konflikter och våld med verksamma negativa konsekvenser. Detta kan i sin tur medföra att ungdomar uppfattar våld som ett accepterat beteende och därmed utvecklar våldsbrottslighet. Teorin bekräftar därmed resultatet från forskningen som beskriver att de kontextuella förhållanden, som till stor del utgörs av skolan, under utvecklingsperioden från barn till ungdom har stor inverkan på utvecklandet och fortlöpandet av våldsbrottslighet (Logan-Greene et al., 2010).

6.3 Analys utifrån anknytningsteori

Som tidigare nämnts visar forskning att en utsatt barndom utgör en betydande social riskfaktor till våldsbrottslighet i ungdomsåren, som ofta beror på svag föräldraförmåga vilket innefattar brist på omvårdnad, tillsyn och att bli avvisad (Crooks et al., 2007). Hur föräldraförmågan kan ses som en social riskfaktor och ge utfallet våldsbrottslighet hos en ungdom kan förklaras utifrån ett otryggt undvikande anknytningsmönster inom anknytningsteorin. Som tidigare nämnts kan ett otryggt undvikande anknytningsmönster utvecklas då anknytningspersonerna inte tillgodoser barnets behov. Det innebär att barnets inre arbetsmodeller utgörs av erfarenheter av att inte få sina behov tillgodosedda. Dessa erfarenheter ligger sedan till grund för framtida relationer. Barn med sådant anknytningsmönster kan, för att skydda sig själva från att bli avvisad, tänka bort sina behov (Havnesköld & Risholm-Mothander, 2009). Utifrån teorin kan det förstås att barn till föräldrar med svag föräldraförmåga har svårare att skapa sociala relationer i ungdomen då deras inre arbetsmodeller utgörs av erfarenheter av icke stödjande och tillmötesgående relationer. Forskning har även visat att brist på socialisation och gynnsamma sociala relationer medför en ökad risk för ett aggressivt och våldsamt beteende (Crooks et al., 2007).

Hur fysiskt våld i barndomen kan ge utfallet våldsbrottslighet i ungdomsåren förklaras i forskningen genom att barnet upplever förvirring av föräldrarnas inkonsekventa beteende av både trygghet och skada. Denna förvirring kan i sin tur medföra känslor av ångest och depression som sedan kan påverka barnets mentala hälsa negativt och därmed utveckla ett våldsamt beteende (Lansford et al., 2007). Ovanstående kan kopplas till anknytningsteorin och ett otryggt ambivalent anknytningsmönster. Ett sådant anknytningsmönster kan utvecklas om anknytningspersonerna varit tillgängliga men otillräckliga och att omvårdnaden varit oförutsägbar och oregelbunden. Barn med ett sådant anknytningsmönster kan utveckla en

maximerande strategi där de söker uppmärksamhet (Havnesköld & Risholm-Mothander, 2009, s. 19-196). Ungdomar som under barndomen blivit utsatta för en oförutsägbar och oregelbunden omvårdnad och omsorg kan därmed tänkas ha utvecklat ett otryggt ambivalent anknytningsmönster och en maximerande strategi. Denna maximerande strategi där ungdomen ständigt söker uppmärksamhet skulle kunna ta sig i uttryck i ett normbrytande beteende som våld och våldsbrott.

Överlag har resultatet visat att olika typer av utsatthet inom familjen under barndomen är den mest förekommande sociala riskfaktorn till ungdomars senare våldsbrottslighet. Barn som lever under extrema förhållanden av utsatthet kan ge utfallet våldsbrottslighet i ungdomsåren (Havnesköld & Risholm-Mothander, 2009). Barn med desorganiserat anknytningsmönster utvecklar ofta ett aggressivt, trotsigt och hänsynslöst beteende i senare år (Broberg et al., 2008). Teorin stärker forskningens resultat som visar att utsatthet i barndomen som fysiskt- och psykiskt våld, sexuella övergrepp och försummelse kan föranleda aggressivt och hänsynslöst beteende som kan resultera i våldsbrott i ungdomen. Detta genom att barnet utvecklar ett desorganiserat anknytningsmönster som medför konsekvenser senare i livet. Utifrån ett långsiktigt perspektiv har barn med alla olika typer av otryggt anknytningsmönster en större risk att hamna i kriminalitet, missbruk och våld (Havnesköld & Risholm-Mothander, 2009). Även detta styrker forskningsresultatet om att olika ogynnsamma familjeförhållanden i barndomen utgör sociala riskfaktorer till våldsbrott i ungdomsåren.

7. Diskussion och slutsats

Under detta avsnitt kommer en diskussion att föras kring studies resultat, begränsningar och styrkor. Även slutsatser kommer att presenteras under detta avsnitt.

Syftet med denna litteraturstudien har varit att, med utgångspunkt i tidigare forskning, sammanställa och beskriva den forskning som undersöker sociala riskfaktorer till ungdomars våldsbrottslighet. Detta för att skapa en tydlighet över riskfaktorerna samt att förstå hur sociala riskfaktorer kan ge utfallet våldsbrottslighet bland ungdomar. Studiens resultat har visat att de mest frekventa sociala riskfaktorerna finns inom familj- och uppväxt, skola- och umgänge och grannskap. Av dessa kategorier har familj- och uppväxt framkommit som den mest betydande riskfaktorn till ungdomars våldsbrottslighet. Framförallt har olika typer av utsatthet i barndomen visat sig vara den mest frekventa förekommande sociala riskfaktorn, vilket kan vara fysiskt- och psykiskt våld, försummelse, sexuella övergrepp eller andra brister i omvårdnaden. Detta resultat stämmer till stor del överens med tidigare forskning som presenterar familjeförhållanden som den mest betydande riskfaktorn till ungdomars våldsbrottslighet (Derzon, 2010). Utifrån studiens resultat är det av vikt att socialtjänsten har god kunskap om de presenterade riskfaktorerna för att kunna identifiera och uppmärksamma individer som befinner sig i en riskzon för att på så sätt kunna mildra eller förhindra utvecklandet av våldsbrottslighet. Att utsatthet i barndomen kan leda till våldsbrott i ungdomsåren kan förklaras genom att en individ som vistas bland människor med ett normbrytande beteende tenderar observera och efterlikna ett sådant beteende (Kalvin och Bierman, 2017). Ett våldsamt beteende skulle därför kunna komma från föräldrar, vänner eller andra människor i omgivningen. Denna förklaring styrks även av modellinlärning inom social inlärningsteori, som bygger på en inlärningsprocess där individen observerar, imiterar, identifierar och härmar ett beteenden i omgivningen (Angelöw et al., 2015). Ett aggressivt och våldsamt beteende kan därför uppkomma om det inom familjen förekommer våld och aggression. På samma sätt kan ett våldsamt beteende uppkomma genom efterliknelse av vänner och grannskaps våldsamma beteende (Bandura, 1978). En annan förklaring till hur

riskfaktorerna skulle kunna leda till våldsbrottslighet är genom brist på anknytning i barndomen. De ungdomar som har levt under missförhållanden i barndomen kan utveckla olika otrygga anknytningsmönster, vilket på lång sikt ökar risken att hamna i kriminalitet, missbruk och våld (Havnesköld & Risholm-Mothander, 2009).

Utifrån studiens resultat samt i enighet med tidigare forskning, har det framkommit att riskfaktorer på flera nivåer kan samspela och förstärka varandras effekter (Mey et al., 2014); (Lansford et al., 2007). Individer som blivit utsatta för fysiskt våld i barndomen samt har medfödda aggressiva egenskaper löper en större risk att bli våldsamma i ungdomsåren. Detta då fysisk våldexponering i barndomen kan framkalla och förstärka aggressiva känslor (Ferguson et al., 2008). Samspelet mellan genetiska aspekter och ogynnsamma miljöer under barndomen kan på så sätt interagera och förstärka effekterna av utfallet våldsbrottslighet i ungdomsåren. Ett exempel är en impulsiv personlighet i kombination med att ha blivit fysiskt våldsutsatt i barndomen (Lansford et al., 2007). Däremot gäller detta inte enbart för riskfaktorer på individ- och socialnivå, utan riskfaktorer på alla nivåer, individ-, social- och samhällsnivå, samspelar med varandra. Bland annat visar studiens resultat att utsatthet i barndomen samspelar med ekonomiska förhållanden, där utsatta barn som även har ekonomiska svårigheter inom familjen utgör en mer betydande och akut risk att utveckla våldsbrottslighet i ungdomen (Mersky och Reynolds, 2007). En slutsats som dras utifrån det ovan presenterade är att kontextuella förhållanden har en stor inverkan på utvecklandet av ungdomars våldsbrottslighet, däremot är riskfaktorer komplexa och samspelar på olika nivåer, vilket gör att de måste ses i sitt sammanhang som en helhet. Denna slutsats stämmer överens med tidigare forskningsöversikter som beskriver att riskfaktorer samspelar och att flera riskfaktorer ökar risken för ett visst utfall och därmed förstärker riskfaktorerna effekten av varandra (Derzon, 2010; May et al., 2014). Det kan på så sätt vara en nackdel att denna studie är avgränsad till att enbart undersöka sociala riskfaktorer till våldsbrott. Däremot har tidigare forskningsöversikter visat att sociala riskfaktorer så som familjeförhållanden har den mest betydande inverkan på ungdomars våldsbrottslighet (Derzon, 2010). Då studiens resultat har visat att riskfaktorer samspelar med varandra är det möjligt att de även förorsakar varandra. De sociala riskfaktorerna skolavhopp och lågt skolengagemang skulle kunna vara en följd av en utsatt barndom. Detta för att en barndom utan stöd och engagemang av föräldrar eller vårdnadshavare kan tänkas medföra lägre prestation och engagemang i skolan av den unge. På samma sätt kan det tänkas att samspelet mellan andra riskfaktorer ser ut.

Av tidigare forskningsöversikter har det framkommit att det föreligger en brist på forskningsöversikter om riskfaktorer till specifika brott så som våldsbrott, vilket förklarar svårigheten vid litteratursökningen att finna översikter som fokuserar just på riskfaktorer till våldsbrott (jmf Farrington et al., 2017). Trots detta stämmer studiens resultat överens med tidigare forskningsöversikter vad gäller sociala riskfaktorer till brott i allmänhet. Detta innebär att det inte föreligger någon skillnad vad gäller sociala riskfaktorer till våldsbrott och sociala riskfaktorer till annan brottslighet. Däremot kan studiens resultat inte anses vara helt tillförlitligt och generaliserbart. Detta eftersom studiens resultat enbart bygger på 15 studier som hämtats från fyra olika databaser med två sökkombinationer, vilket skulle kunna medföra att relevanta studier inte påträffats. Dessutom utgörs studiens resultat av enbart kvantitativa studier, vilket skulle kunna vara en nackdel då kvantitativa datainsamlingsmetoder inte fångar djupgående information som deltagarnas egna ord om upplevelser och erfarenheter på samma sätt som kvalitativa datainsamlingsmetoder. Å andra sidan kan kvantitativa studier ofta inkludera ett större urval vilket medför att resultatet till större del kan generaliseras. De inkluderade studiernas metod kan på så sätt både ses som en styrka och en begränsning för studien. En annan svaghet med metodvalet för studien skulle kunna vara att resultatet bygger

på sekundärdata, vilket kan medföra feltolkning. Detta då den redan tolkad empiri har tolkats i andrahand. Däremot kvalitetsgranskades och lästes de inkluderade studierna flertal gånger för att undvika feltolkningar och förvrängningar, vilket kan tänkas öka studiens tillförlitlighet och ses därför som en styrka för studien. För att öka studiens trovärdighet genomfördes även en provisorisk litteratursökning för att finna relevanta sökord samt sökkombinationer för att på ett bra sätt kunna besvara studiens syfte och frågeställningar, vilket också kan ses som en styrka för denna studie.

I tidigare forskningsöversikter betonas vikten av att identifiera riskfaktorer till aggressivt, brottsligt och våldsamt beteende då de på ett verksamt sätt kan utgöra grunden i ett preventivt arbete (Derzon, 2010). I denna studie har resultatet visat, likt tidigare forskningsöversikter, att riskfaktorer samspelar på olika nivåer och att effekter inte går att förutse utifrån enbart en riskfaktor. Det kan bland annat innebära att individuella riskfaktorer samspelar med sociala riskfaktorer så som personliga egenskaper och utsatthet i barndomen (Lansford et al., 2007). Även riskfaktorer på samhällsnivå så som ekonomiska förhållanden kan samspela med tidigare presenterade riskfaktorer och förstärka effekten (Mersky och Reynolds, 2007). Utifrån detta antas det att det preventiva arbetet bör ske på olika nivåer, individ-, social- och samhällsnivå. Det innebär att insatser bör utformas utifrån ett holistiskt perspektiv där riskfaktorer på flera nivåer beaktas. Enligt tidigare forskning bör det preventiva arbetet fokusera på familjen och då i form av föräldrautbildningar eller familjeprogram (Derzon, 2010). Då denna studies resultat har visat att den mest frekventa sociala riskfaktorn utgörs av familjeförhållanden, samstämmer resultatet med tidigare forskning om att preventivt arbete och insatser bör fokusera på familjeförhållanden. Däremot har resultatet av denna studie även visat att faktorer inom skola, umgänge och grannskap utgör betydande sociala riskfaktorer för våldsbrottslighet och bör därför också beaktas vid utformandet av förebyggande arbete och insatser. Detta för att kontextuella förhållanden har störst påverkan till att en ungdom utvecklar ett våldsamt beteende under utvecklingsperioden, barn till ungdom. För barn och ungdomar utgör skolan och kamrater en stor del av deras kontextuella förhållanden (Logan-Greene et al., 2010). På så sätt bör ett preventivt arbete och insatser också utformas utifrån ungdomens kontextuella förhållanden som skola, kamrater och grannskap. Socialtjänsten har enligt 5 kap. 1 § Socialtjänstlagen (2001:453), SoL, samt enligt 3 § Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (1990:52), LVU, det yttersta ansvaret för barn och ungdomar som riskerar att utvecklas ogynnsamt och ge det stöd och skydd som individen behöver. För att socialtjänsten ska kunna ta sitt ansvar och för att ungdomen ska få det stöd och skydd denne är i behov av är det viktigt att samverkan sker med andra myndigheter och organisationer så som skola och polis. Detta för att identifiera riskfaktorer på olika nivåer samt för att utforma ett förebyggande arbete och insatser utifrån ett helhetsperspektiv. Detta styrks även av tidigare forskning som beskriver vikten av ett väl fungerande preventivt arbete. Vid brist på insatser och preventivt arbete kan allvarliga konsekvenser uppkomma för både ungdomar och samhället i stort (May et al., 2014). En god samverkan mellan socialtjänst, polis och skola kan även tänkas medföra att socialtjänst i större utsträckning får kännedom om barn och ungdomar som far illa i tid och kan på så sätt ta sitt ansvar och ge stöd och skydd åt den unge. Även detta, för att på sikt, förhindra utvecklandet av ett normbrytande och våldsamt beteende.

Sammantaget har denna systematiska litteraturstudie genererat i en tydlig och fördjupad förståelse för sociala riskfaktorer till ungdomars våldsbrottslighet samt hur dessa kan verka och ge utfallet våldsbrottslighet. Studien har även bidragit med en nyanserad bild av kunskapsområdet då den inkluderade forskningen är internationell och aktuell. Som tidigare nämnts kan det vara en begränsning att denna studie enbart fokuserar på sociala riskfaktorer

till våldsbrottslighet. Detta då studiens resultat, i enlighet med tidigare forskning, visat att riskfaktorer samspelar med varandra på olika nivåer och förstärker varandras effekter (jmf Derzon, 2010; Ferguson et al., 2008). Av tidigare forskningsöversikter har det framkommit att det saknas forskning om riskfaktorer till specifika brott så som våldsbrott (Farrington et al., 2017). Det har också framkommit att det saknas forskning om riskfaktorer till våldsbrott utifrån specifika grupper som till exempel utifrån ålder och kön (May et al., 2014). Utifrån ovanstående anses det relevant att ytterligare forskning bedrivs på området, men med fokus på riskfaktorer till specifika brott, som exempelvis våldsbrott, på flera nivåer. Det anses även relevant att undersöka riskfaktorer till våldsbrott utifrån specifika grupper som kön, då resultatet visat att det till viss del förekommer skillnader vad gäller sociala riskfaktorer till män och kvinnors våldsbrottslighet (jmf Chang et al., 2015). Då denna systematiska litteraturstudie enbart funnit relevanta studier av kvantitativ karaktär, bör ytterligare översikter bedrivas med en integrativ karaktär för att fånga personliga upplevelser utifrån respondenternas egna ord.

Referenslista

Andershed, A-k & Andershed, H. (2009). *Bedömning av risk- och skyddsfaktorer för normbrytande beteende hos unga: Hur kan vi använda teori och forskning i praktiken?* I Barn och unga som begår brott: handbok för socialtjänsten. Stockholm: Socialstyrelsen, s. 161-201.

Angelöw, B., Jonsson, T. & Stier, J. (2015) *Introduktion till socialpsykologi*. (3., [omarb.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Bandura, A. (1978). Social learning theory of aggression. *Journal of Community*, 28(3), 12-29. doi: 10.1111/j.1460-2466.1978.tb01621.x.

Beaver, K.M. (2008). The Interaction Between Genetic Risk And Childhood Sexual Abuse in the Prediction of Adolescent Violent Behavior. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 20(4), 426-443. doi: 10.1177/1079063208325204.

Bergström, G., & Boréus, K. (2012). Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. I G. Bergström & K. Boréus (Red.), *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. (s.13-48). (3., [utök.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Booth, A., Papaioannou, D., & Sutton, A. (2012). *Systematic approaches to a successful literature review*. London: Sage.

Broberg, A., Risholm Mothander, P., Granqvist, P., & Ivarsson, T. (2008). *Anknytning i praktiken: tillämpningar av anknytningsteorin*. (1. utg.) Stockholm: Natur och Kultur.

Brottsförebyggande rådet [BRÅ]. (2009). *Orsaker till brott bland unga och metoder att motverka kriminell utveckling*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet (BRÅ).

Brottsförebyggande rådet [BRÅ]. (2012). *Brottsutveckling i Sverige 2008-2011*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet (BRÅ).

Brottsförebyggande rådet [BRÅ]. (2016). *Skolundersökningen om brott 2015: Om utsatthet och delaktighet i brott*. Stockholm: Ordförandet.

Brottsförebyggande rådet [BRÅ]. (2017) *Ungdomsbrottslighet*. Hämtad 2 november, 2017, från Brottsförebyggande rådet, <https://www.bra.se/brott-och-statistik/statistik-utifran-brottstyper/ungdomsbrottslighet.html>

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Stockholm: Liber.

Chang, L. Y., Foshee, V.A., Reyes- McNaughton, H. L., Ennett, E.T., & Halper, C.T. (2015). Direct and Indirect Effects of Neighborhood Characteristics on the Perpetration of Dating Violence Across Adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 44(3), 727-744. doi: 10.1007/s10964-014-0190-z.

Crooks, C.V., Scott, K.L., Wolfe, D.A., Chiodo, A., & Killip, S. (2007). Understanding the Link Between Childhood Maltreatment and Violent Delinquency: What Do Schools Have to Add? *Child Maltreatment*, 12(3), 269-280. doi: 10.1177/1077559507301843.

- De Coster, S., Heimer, K., Wittrock, S. M. (2006). Neighborhood Disadvantage, Social Capital, Street Context and Youth Violence. *Sociological Quarterly*, 47(4), 723-753. doi: 10.1111/j.1533-8525.2006.00064.x.
- Derzon, J.H. (2010). The correspondence of family features with problem, aggressive, criminal, and violent behavior: a meta-analysis. *Journal of experimental criminology*, 6(3), 263-292. doi: 10.1007/s11292-010-9098-0.
- Estrada, F., & Flyghed, J. (2017). Inledning. I F. Estrada & J. Flyghed (Red.), *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. (s. 13-22). (Fjärde upplagan) Lund: Studentlitteratur.
- Farrington, D. P., Gaffney, H., & Ttofi, M. M. (2017). Systematic reviews of explanatory risk factors for violence, offending and delinquency. *Aggression & Violent Behaviour*, 33, 34-36. doi: 10.1016/j.avb.2016.11.004.
- Ferguson, C.J., Cruz, A.M., Martinez, D., Rueda, S.M., Ferguson, D.E., & Negy, C. (2008). Personality, Parental and Media Influences on Aggressive Personality and Violent Crime in Young Adults. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 17(4), 395-414. doi: 10.1080/10926770802471522.
- Folkhälsomyndigheten (2016). *Risk- och skyddsfaktorer*. Hämtad 3 november, 2017, från Folkhälsomyndigheten, <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livs-villkor-levnadsvanor/alkohol-narkotika-dopning-tobak-och-spel-andts/narkotika-och-halsofarliga-varor/forebyggande-arbete/risk-och-skyddsfaktorer/>
- Friberg, F. (2012). Att göra en litteraturoversikt. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats: Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. (s. 133-145). (2., [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Gold, J., Wolan- Sullivan, M., & Lewis, M. (2011). The relation between abuse and violent delinquency: The conversion of shame to blame in juvenile offenders. *Child Abuse and Neglect*, 35(7), 459-467. doi: 10.1016/j.chiabu.2011.02.007.
- Havnesköld, L. & Risholm-Mothander, P. (2009). *Utvecklingspsykologi*. (3., [helt omarb., och uppdaterade] uppl.) Stockholm: Liber.
- Hemphill, S. A., Smith, R., Toumbourou, J.W., Herrenkohl, T.I., Catalano, R.F., McMorris, B.J., & Romaniuk, H. (2009). Modifiable Determinants of Youth Violence in Australia and the United States: A Longitudinal Study. *The Australian & New Zealand journal of criminology*, 42(3), 289-309. doi: 10.1375/acri.42.3.289.
- Herrenkohl, T.I., Mc Morris, B.J., Catalano, R.F., Abbott, R.D., Hemphill, S.A., & Toumbourou, J.W. (2007). Risk Factors For Violence and Relational Aggression in Adolescents. *Journal of interpersonal Violence*, 22(4), 386-405. doi: 10.1177/0886260506296986.
- Jolliffe, D., Farrington, D. P., Piquero, A. R., Loeber, R., & Hill, K. G. (2017). Systematic review of early risk factors for life-course-persistent, adolescence-limited, and late-onset

offenders in prospective longitudinal studies. *Aggression and Violent Behavior*, 33, 15-23. doi: 10.2016/j.avb.2017.01.009.

Kalvin, C.B., & Bierman, K.L. (2017). Child and Adolescents Risk Factors that Differentially Predict Violent versus Nonviolent Crime. *Aggressive Behavior*, 43(6), 568-577. doi: 10.1002/ab.21715.

Lansford, J. E., Miller-Johnson, S., Berlin, L.J., Dodge, K.A., Bates, J.E., & Pettit, G.S. (2007). Early Physical Abuse and Later Violent Delinquency: A Prospective Longitudinal Study. *Child Maltreatment*, 12(3), 233-245. doi: 10.1177/1077559507301841.

Lindgren, S. (2014). Kvalitativ analys. I M. Hjerm., S. Lindgren. & M. Nilsson (Red) *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys* (s. 29-44) (2., [utök och uppdaterade] uppl.) Malmö: Gleerup.

Logan-Greene, P., Nurius, P.S., Herting, J.R., Hooven, C.L., Walsh, E., & Adams-Thompson, E. (2010) Multi-domain risk and protective factors predictors of violent behavior among at-risk youth. *Journal of Youth Studies*, 14(4), 413-429. doi: 10.1080/13676261.2010.538044.

May, D. M., Wanklyn, S. G., & Yessine, A. K. (2014). A Review of Terminological, Conceptual, and Methodological Issues in the Developmental Risk Factor Literature for Antisocial and Delinquent Behavior. *Child Youth Care Forum*, 43(1), 97-112. doi: 10.1007/s10566-013-9227-9.

Mersky, J.P., & Reynolds, A.J. (2007). Child Maltreatment and Violent Delinquency: Disentangling Main Effects and Subgroup Effects. *Child Maltreatment*, 12(3), 246-258. doi: 10.1177/1077559507301842.

Salzinger, S., Rosario, M., & Feldman, R.S. (2007). Physical Child Abuse and Adolescents Violent Delinquency: The Mediating and Moderating Roles of Personal Relationships. *Child Maltreatment*, 12(3), 208-219. doi: 10.1177/1077559507301839.

SFS 2001:453. Socialtjänstlag. Stockholm: Socialdepartementet.

SFS 1990:52. Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga. Stockholm: Socialdepartementet.

Socialstyrelsen. (2004). *SAVRY: Structured Assessment of Violence Risk in Youth*. Hämtad, 2 november 2017, från Socialstyrelsen, <http://www.socialstyrelsen.se/evidensbaseradpraktik/sokimetodguidenforsocialtarbete/savry>

Socialstyrelsen. (2008). *Insatser för unga lagöverträdare: En systematisk sammanställning av översikter om effekter på återfall i kriminalitet*. Hämtad, 10 november 2017, från Socialstyrelsen, https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/8799/2008-126-58_2008126_58.pdf

Socialstyrelsen. (2009). *Barn och unga som begår brott- handbok för socialtjänsten*. Hämtad 10 november, 2017, från Socialstyrelsen,

http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/8298/2009-101-3_20091013.pdf

Steavens, D.L., & Hardy, S.A. (2011). Individual, Family and Peer predictors of Violence Among Samoan Adolescent. *Youth & Society*, 45(3), 428-449. doi: 10.1177/0044118X11424756.

Thurén, T. (2013). *Källkritik*. (3., [rev och omarb.] uppl.) Stockholm: Liber.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

World Health Organization [WHO]. (2002). *World report on violence and health: summary*. Geneva: World Health Organization (WHO). Från http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/summary_en.pdf

Yun, I., Ball, J.D., & Lim, H. (2010). Disentangling the Relationship Between Child Maltreatment and Violent Delinquency: Using a Nationally Representative Sample. *Journal of Interpersonal Violence*, 26(1), 88-110. doi: 10.1177/0886260510362886.

Östlund, L. (2012). Informationssökning. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats: Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. (s. 57-81). (2., [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Bilaga 1

Mall med frågor till en kvalitetsgranskning av kvantitativa studier (Friberg, 2006).

- Finns det ett tydligt problem formulerat? Hur är detta formulerat och avgränsat?
- Finns teoretiska utgångspunkter beskrivna? Hur är dessa formulerade?
- Vad är syftet? Är det klart formulerat?
- Hur är metoden beskriven?
- Hur har urvalet gjorts? (t.ex. antal personer, ålder, inklusions- och exklusionskriterier)
- Hur har data analyserats? Vilka statistiska metoder användes? Var dessa adekvata?
- Hänger metod och teoretiska utgångspunkter ihop? Hur?
- Vad visar resultatet?
- Vilka argument förs fram?
- Förs det några etiska resonemang?
- Finns det en metoddiskussion? Hur diskuteras metoden isåfall? (t.ex. vad gäller generaliserbarhet)
- Sker en återkoppling till teoretiska antaganden? (t.ex. vetenskapliga antaganden inom socialt arbete)